

PANORAMA

Wszystko o europejskiej polityce regionalnej i miejskiej

LATO 2019 r./ Nr 69

Kraj morawsko-śląski zostawia za sobą industrialną przeszłość

WSPÓŁPRACA
W RAMACH
PROGRAMU
INTERREG

TRANSFORMACJA
PRZEMYSŁOWA:
PLANY NA
PRZYSZŁOŚĆ

PANORAMA

W tym wydaniu...

Wakacyjne wydanie magazynu *Panorama* obejmuje szeroki zakres tematów i zawiera ostatni, pożegnalny artykuł wstępny napisany przez komisarz Corinę Crețu, której kadencja w KE właśnie dobiega końca.

Tym razem w centrum naszego zainteresowania znajduje się czeski region znany jako kraj morawsko-śląski. Publikujemy wywiad z hetmanem Ivo Vondrákiem, przedstawiamy przykłady projektów oraz opisujemy proces przechodzenia regionu z przemysłu górniczego na gospodarkę bardziej neutralną dla klimatu. Przyglądamy się też współpracy transnarodowej w ramach programu Interreg, prezentując dobre praktyki i projekty z całego kontynentu, a także tłumaczymy, w jaki sposób unijne ramy kompetencji umożliwiają skuteczne zarządzanie funduszami unijnymi.

W sekcji „Waszym zdaniem” przedstawiamy opinie dwóch posłów do PE zasiadających w Komisji Rozwoju Regionalnego – Constanze Krehl i Jana Olbrychta, a także dajemy głos młodym ludziom, którzy dzielą się swoimi doświadczeniami związanymi z programem medialnym Youth4Regions.

Dowiemy się także, jak sieć biur kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej pomaga zmniejszyć przepaść cyfrową pomiędzy regionami oraz jak projekty współpracy międzyregionalnej przyczyniają się do rozwoju cyberbezpieczeństwa. Dział projektów odwiedza tym razem Cypr, Francję, Wyspy Kanaryjskie oraz region przygraniczny Włoch i Austrii.

Przyjemnej lektury!

AGNÈS MONFRET

Kierownik Działu ds. Komunikacji, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej

4

10

26

44

ARTYKUŁ WSTĘPNY.....	3	PUNKT DANYCH: ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM.....	36
TRANSFORMACJA PRZEMYSŁOWA.....	4	SYNERGIE W CYBERBEZPIECZEŃSTWIE.....	38
UNIJNE RAMY KOMPETENCJI.....	8	TRANSFORMACJA MIAST DZIĘKI INSTRUMENTOM	
INTERREG W AKCJI.....	10	FINANSOWYM.....	40
ZIELONE ŚWIATŁO DLA SYSTEMU MONITOROWANIA.....	18	AKTUALNOŚCI W SKRÓCIE.....	42
PRZYSZŁOŚĆ POLITYKI SPÓJNOŚCI.....	20	SZYBKI INTERNET DLA WSZYSTKICH.....	44
EUROPA BLIŻEJ OBYWATELI.....	22	PROJEKTY Z WYSP KANARYJSKICH, CYPRU,	
REFLEKSJE MŁODYCH LUDZI NA TEMAT SPÓJNOŚCI.....	24	FRANCJI, AUSTRII I WŁOCH.....	47
KRAJ MORAWSKO-ŚLĄSKI: ŚWIETNA LOKALIZACJA.....	26		

WSTĘP

Szanowni Państwo!

Gdy będą Państwo czytać ten tekst, nie będę już pełnić funkcji komisarz ds. polityki regionalnej. Chciałabym zatem skorzystać z okazji naszego cokwartalnego spotkania na łamach *Panoramy* i zapewnić Państwa, że praca na rzecz polityki spójności była dla mnie ogromnym zaszczytem.

Kiedy Komisja Junckera rozpoczęła pracę w listopadzie 2014 r., europejscy obywatele mieli duże oczekiwania wobec Unii. Liczyli na to, że UE poradzi sobie z wieloma trudnymi wyzwaniami, takimi jak wyjście z kryzysu gospodarczego, ustabilizowanie euro oraz przygotowanie UE do porozumienia paryskiego w sprawie zmian klimatu. To właśnie staraliśmy się osiągnąć, wprowadzając plan inwestycyjny dla Europy, ustanawiając unię energetyczną i jednolity rynek cyfrowy oraz, oczywiście, realizując inwestycje w ramach polityki spójności.

Według najnowszych danych jedno euro zainwestowane pięć lat temu w ramach polityki spójności przyniesie prawie trzy euro dodatkowego produktu krajowego brutto w ciągu pięciu lat. Jest to bardzo prosty przykład, ale wpływ polityki spójności jest znacznie większy.

Podczas prawie pięciu lat mojej pracy miałam okazję odwiedzić setki regionów w całej Unii i poznać wszystkie osoby zaangażowane w realizację tysięcy projektów unijnych. To wyjątkowe doświadczenie potwierdziło moje przekonanie, że polityka spójności odgrywa i nadal będzie odgrywać zasadniczą rolę w dążeniu do celu, jakim jest poprawa codziennego życia obywateli UE. Dzięki niej fundusze trafiają do szpitali i szkół, umożliwiają realizację projektów związanych z transportem, obszarami wiejskimi i miastami, a także zasilają regiony przygraniczne i odległe wyspy. Będąc główną polityką inwestycyjną UE, polityka spójności przyczynia się do wzmocnienia łączących nas więzi społecznych, gospodarczych i kulturowych.

Aby jeszcze bardziej zwiększyć wpływ polityki spójności, podczas mojej kadencji Komisja wdrożyła kilka kluczowych inicjatyw. Mam tu na myśli grupę zadaniową ds. lepszego wdrażania, która pomogła wielu państwom członkowskim skuteczniej wykorzystać pozostałe środki z okresu programowania 2007–

2013, oraz grupę wysokiego szczebla ds. upraszczania, która za cel postawiła sobie uproszczenie zasad dotyczących funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. W 2015 r. podjęliśmy kolejną inicjatywę, apelując do państw członkowskich o przekierowanie niektórych środków z polityki spójności na działania służące rozwiązaniu kryzysu migracyjnego i uchodźczego. Warto także wspomnieć o dwóch inicjatywach pilotażowych: dla regionów nadrabiających zaległości („Catching-up regions”) oraz dla regionów górniczych w okresie transformacji, dzięki którym możemy wspierać ich proces przemian gospodarczych i pomagać im lepiej wykorzystać możliwości globalizacji i postępu technologicznego.

Wyraźnie widać, że polityka spójności jest najlepszym przykładem europejskiej solidarności. To dlatego podczas przygotowywania propozycji Komisji na okres programowania 2021–2027 razem z wszystkimi zwolennikami polityki spójności zdecydowałam się za polityką realizowaną we wszystkich regionach. Udało nam się osiągnąć ten cel: żaden region i żaden obywatel nie pozostaną w tyle.

Nie można zapomnieć o tym, że polityka spójności nie mogłaby przynosić wymiernych rezultatów w regionach, gdyby nie wsparcie wszystkich władz lokalnych i regionalnych, państw członkowskich, społeczeństwa obywatelskiego, społeczności, kierowników projektów i beneficjentów. Ich zaangażowanie odzwierciedla podstawowe wartości polityki: partnerstwo i wzajemne zaufanie. Nadchodząca dekada przyniesie wiele nowych wyzwań, będziemy więc musieli trzymać się razem, aby im sprostać. Jeśli chodzi o mnie, poprzez swoją pracę będę nadal bronić wartości, jakimi są spójność i solidarność. Mogą Państwo zatem być pewni, że nasze drogi we wspólnym europejskim projekcie jeszcze się spotkają. ■

Crețu

Corina Crețu

Europejska komisarz ds. polityki regionalnej

Droga do transformacji przemysłowej we wszystkich regionach

W obliczu globalizacji, szybkiego postępu technologicznego i konieczności przejścia na gospodarkę niskoemisyjną Unia Europejska pracuje nad wdrożeniem różnych regionalnych programów pilotażowych, aby zagwarantować równe korzyści z transformacji przemysłowej wszystkim obywatelom, niezależnie od ich miejsca zamieszkania.

Globalizacja, nowe technologie i walka ze zmianą klimatu radykalnie i w szybkim tempie zmieniają sposób, w jaki żyjemy i pracujemy. Zmiany te niosą ze sobą także wiele możliwości. Unia Europejska stoi zatem przed wyzwaniem, jakim jest zapewnienie wszystkim obywatelom w każdym regionie warunków do wykorzystania tych możliwości i lepszego przygotowania się na nowe struktury społeczne i przyszłe miejsca pracy.

Niektóre regiony borykają się z problemami gospodarczymi, inne notują wzrost, ale w wielu regionach sytuacja jest gdzieś pośrodku. Czasem działają w nich nawet odnoszące sukcesy przedsiębiorstwa i renomowane uniwersytety, a region może poszczycić się bogatym dziedzictwem przemysłowym, jednak wielu tradycyjnym firmom i pracownikom trudno jest nadążyć za postępem technologicznym i zmianami w metodach produkcji.

Udana transformacja przemysłowa w całej UE, która nie pozostawi żadnej z tych osób i firm w tyle, wymaga znacznych inwestycji w produkcję, szkolenia, badania i innowacje. Wiąże się też z głębokimi przemianami systemowymi. W tym celu

Komisja Europejska uruchomiła serię programów pilotażowych, których realizacja pomoże wskazać działania, które pomogą nam zagwarantować korzyści z transformacji przemysłowej wszystkim regionom i obywatelom.

„Nowe strategie transformacji przemysłowej muszą być opracowane w taki sposób, aby przyszły sukces gospodarczy osiągnięty dzięki innowacjom nie przynosił korzyści wyłącznie wybranym”, mówi Peter Berkowitz, kierownik działu ds. inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego w DG REGIO. „Nie odpowiada nam sytuacja, w której główne ośrodki miejskie będą działać pełną parą, ale mniejsze miasta i obszary wiejskie pozostaną w tyle”.

Wykorzystanie potencjału

Europa musi zmierzyć się z pięcioma poważnymi i powiązаныmi ze sobą wyzwaniami związanymi z transformacją przemysłową. Należą do nich: przygotowanie pracowników i przedsiębiorstw na zawody przyszłości, pomaganie przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w różnych sektorach gospodarki w opracowywaniu nowych pomysłów i wykorzystywaniu najnowszych technologii, umożliwienie regionom przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, promowanie przedsiębiorczości i nowych rodzajów firm oraz zachęcanie do korzystania z nowych technologii i metod pracy w celu promowania włączenia społecznego.

Wiele regionów, których gospodarka była do tej pory oparta na przemyśle wysokoemisyjnym, wciąż zmagają się z konsekwencjami upadku tradycyjnych sektorów. Jednocześnie regiony te muszą stawiać czoła wyzwaniom czwartej rewolucji

przemysłowej z jej złożonymi systemami cyfrowymi, specjalnie dopasowywanymi do określonych potrzeb.

Europa musi wzmocnić zdolność takich regionów do wprowadzania modernizacji i innowacji, ułatwiając im inwestowanie w nowe technologie i wdrażanie zmian w zakresie cyfryzacji i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną.

Polityka spójności jest głównym instrumentem polityki UE wykorzystywanym do wspierania zmian strukturalnych związanych z transformacją energetyczną i przemysłową. W okresie programowania 2014–2020 30 % środków finansowych, czyli 120 mld EUR, przeznaczono na pomoc regionom w zwiększaniu konkurencyjności i wykorzystywaniu ich potencjału innowacyjnego w kontekście indywidualnie opracowanych strategii inteligentnej specjalizacji, dzięki którym regiony mogą dywersyfikować swoje gospodarki i tworzyć miejsca pracy, wykorzystując swoje mocne strony.

Jednak samo finansowanie nie wystarczy, dlatego Komisja Europejska uruchomiła trzy pilotażowe projekty wykorzystujące mocne strony Europy: jej różnorodność, dynamikę i gotowość do testowania nowych rozwiązań na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym.

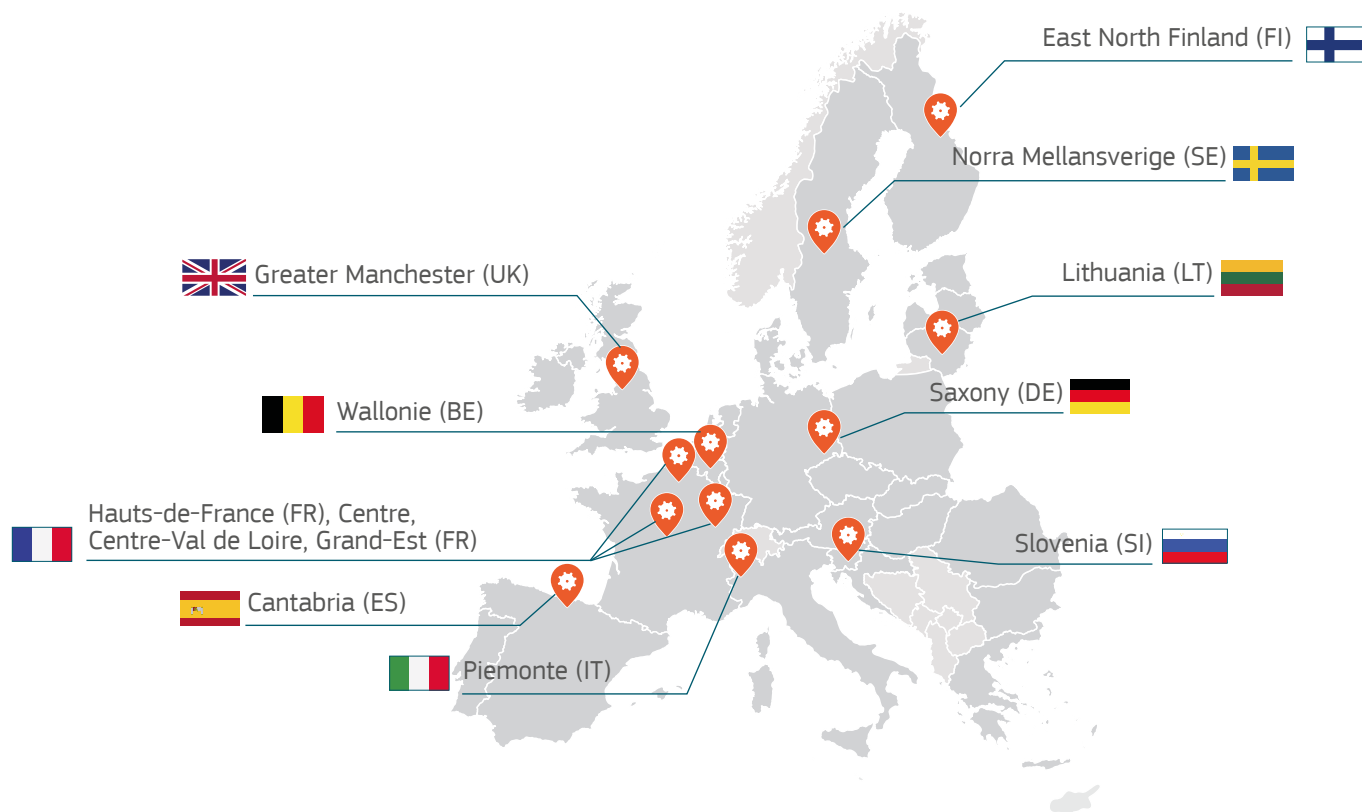
„Żywe laboratoria”

Działanie pilotażowe „**Regiony przechodzące transformację przemysłową**” zostało wdrożone w 2018 r. Jego celem jest udzielanie regionom wsparcia w opracowywaniu nowych rozwiązań prowadzących do zwiększania wzrostu i produktywności podczas transformacji przemysłowej. Dziesięć regionów i dwa państwa członkowskie współpracują ze specjalistami z Komisji, aby zwiększyć swój potencjał innowacyjny, usunąć bariery inwestycyjne, wyposażyć pracowników w odpowiednie umiejętności i przygotować się na zmiany przemysłowe i społeczne. Chcą także opracować specjalnie dopasowane narzędzia polityczne, dzięki którym regiony będą mogły sprostać tym wyzwaniom.

Podczas pierwszej fazy projektu, współpracując z Komisją oraz Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, zespoły przeanalizowały istniejące instrumenty polityki i określiły wyzwania dla każdego regionu. Na tej podstawie każdemu z 10 regionów i dwóm państwom członkowskim przyznano 300 000 EUR na wypróbowanie nowego podejścia związanego z transformacją przemysłową oraz przetestowanie strategii politycznej dotyczącej co najmniej jednego z wyzwań określonych podczas warsztatów.

Regiony przechodzące transformację przemysłową

„Będzie to coś w rodzaju »żywego laboratorium«, w którym każdy region będzie próbował znaleźć nowe rozwiązania trudnych problemów”, wyjaśnia Berkowicz. „Regiony otrzymają dotacje na wdrożenie projektu pilotażowego, a my będziemy z nimi ściśle współpracować, aby opracować zalecenia dla innych regionów i miast. W DG REGIO wierzymy, że ogromną zaletą Europy jest jej różnorodność, zatem musimy zachęcać regiony do dalszych eksperymentów”.

Jak tłumaczy Berkowicz, wyraźnie widać, że wsparcia potrzebują także tradycyjne przedsiębiorstwa oraz podmioty rozpoczynające działalność gospodarczą. Mniejsze i starsze firmy często mają ograniczone możliwości wdrażania i wykorzystywania nowych technologii, zwłaszcza tam, gdzie lokalna siła robocza nie posiada odpowiednich umiejętności ani odpowiedniego wykształcenia. Aby sprostać temu wyzwaniu, niezbędne jest tworzenie silniejszych powiązań między polityką w zakresie przedsiębiorczości, szkolnictwa wyższego i szkolenia zawodowego.

Na przykład dla wielu małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) z francuskiego regionu Centre-Val de Loire ciągle nierozwiązanym problemem jest niedopasowanie umiejętności potencjalnych pracowników oraz trudności ze znalezieniem wykwalifikowanej kadry i zatrzymaniem jej rotacji. Wyspecjalizowana sieć rekrutacyjna utworzona w ramach projektu pilotażowego będzie przydatnym narzędziem dla regionu, dzięki któremu władze będą mogły nawiązać bezpośrednią współpracę z firmami z sektora MŚP, żeby określić ich potrzeby rekrutacyjne, zapewnić pomoc doradczą i wspierać strategie zarządzania zasobami ludzkimi. Przyczyni się to do usprawnienia procesów zarządzania personelem, pozwoli lepiej przewidywać wyzwania związane z transformacją przemysłową oraz umożliwi wykorzystywanie technologii, które zmieniają charakter pracy w przemyśle.

Regiony muszą tworzyć i promować systemy otwartych innowacji oraz rozwijać mechanizmy finansowe dla mniejszych przedsiębiorstw, oferując zachęty na wprowadzanie innowacyjnych działań ukierunkowanych na produkty. W Finlandii Północnej i Wschodniej lokalne MŚP przetestują międzyregionalny system bonów, dzięki któremu będą mogły kupować usługi pomagające zwiększać ich zdolności innowacyjne i wzmacniać konkurencyjność w sektorze rolno-leśnym. W ramach tego programu będą wspierane inicjatywy polegające na wspólnym wdrażaniu projektów inwestycyjnych przez przedsiębiorstwa i organizacje badawczo-technologiczne oraz wprowadzaniu innowacyjnych rozwiązań w sektorze. Wszystkie działania przyczynią się także do rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym.

Ochrona społeczności

Drugi projekt pilotażowy – „**Regiony górnicze w okresie transformacji**” – jest przeznaczony dla dawnych regionów górniczych. UE dąży do przejścia na gospodarkę bezemisyjną, zmniejsza się zatem wydobywanie i zużycie węgla. Ta zmiana niesie za sobą szereg wyzwań społecznych i gospodarczych. Obecnie około 185 000 Europejczyków jest bezpośrednio zatrudnionych w nadal działających przedsiębiorstwach górniczych w 41 regionach w 12 krajach UE, a 53 000 osób pracuje w elektrowniach węglowych. Bez planów długoterminowych transformacja przemysłowa na pewno będzie dla tych ludzi bardzo trudna. Dla wielu regionów, które do tej pory opierały swoją gospodarkę na węglu, upadek górnictwa może mieć poważne konsekwencje. Takie regiony mogą borykać się z bezrobociem strukturalnym przez dziesięciolecia, co będzie miało ogromny wpływ na społeczeństwo i finanse publiczne.

Mimo że przejście na gospodarkę niskoemisyjną powinno przynieść korzyści w całej UE, decydenci są świadomi tego, że

może też potencjalnie zwiększyć dysproporcje społeczne i regionalne. Aby temu przeciwdziałać, w ramach realizacji tego projektu pilotażowego Komisja chce pomagać regionom górniczym i regionom o wysokiej emisji dwutlenku węgla w planowaniu zmian strukturalnych związanych z transformacją energetyki oraz przewidywaniu negatywnych skutków społeczno-gospodarczych.

Zespoły ekspertów Komisji zapewniają wsparcie 18 regionom pilotażowym w ośmiu państwach członkowskich. Powstała też europejska platforma, która skupia zainteresowane strony, zapewnia dostęp do wsparcia technicznego i budowania potencjału oraz umożliwia regionom górniczym dzielenie się doświadczeniami z lokalnymi i krajowymi przedstawicielami, partnerami społecznymi, przemysłem i społeczeństwem obywatelskim.

Zespoły te współpracują z władzami regionalnymi i krajowymi nad opracowywaniem rozwiązań, które przyspieszą proces dywersyfikacji gospodarczej i transformacji technologicznej. Podpowiadają także władzom regionalnym, jak korzystać z finansowania, wdrażać strategię inteligentnej specjalizacji, promować innowacyjne przedsiębiorstwa oraz wprowadzać strategię obniżenia emisyjności. Wsparcie finansowe jest dostępne dla projektów, które przyczyniają się do wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, np. inwestycje związane z wprowadzaniem innowacji, przechodzeniem na czystą energię czy działaniami na rzecz włączenia społecznego.

Inwestowanie w innowacje

Trzecim i ostatnim projektem pilotażowym jest projekt „**Tworzenie nowych łańcuchów wartości dzięki międzyregionalnym inwestycjom w innowacje**”. Aby móc czerpać korzyści z globalnej gospodarki, europejskie regiony i miasta muszą w pełni wykorzystywać możliwości rozwoju innowacyjnych technologii i promować zakładanie nowych przedsiębiorstw na jednolitym rynku. Oznacza to dążenie do ścisłej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, naukowcami i władzami publicznymi z całej UE w zakresie określania obszarów priorytetowych inteligentnej specjalizacji, aby dopasować ich potencjał konkurencyjny i stworzyć innowacyjne programy.

W 2017 r. Komisja zaprosiła regiony do składania wniosków o przystąpienie do projektu, a następnie wybrała dziewięć międzyregionalnych partnerstw, które obecnie testują nowe podejścia do budowania łańcuchów wartości. Partnerstwa otrzymują wsparcie od zespołów Komisji składających się z ekspertów z różnych dziedzin. Każde partnerstwo korzysta również z zewnętrznych usług doradczych o wartości nawet 200 000 EUR podczas realizacji działań związanych z rozwojem i komercjalizacją, które finansuje Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Wiele regionów zaproponowało pomysły, które zostaną wykorzystane do opracowania projektów inwestycyjnych dotyczących takich dziedzin jak biogospodarka, cyberbezpieczeństwo, druk 3D i energia z odnawialnych źródeł morskich.

To dopiero początek

Polityka spójności na lata 2021–2027 umożliwi państwom członkowskim i regionom wprowadzanie zmian w przemyśle w sposób kompleksowy i dostosowany do potrzeb w ramach nowych strategii inteligentnej specjalizacji. Żeby to osiągnąć i zagwarantować, że żaden region nie zostanie w tyle, regiony i miasta będą musiały znaleźć nowe metody pracy, zmienić sposób myślenia i w większym stopniu opracowywać i wdrażać innowacyjne rozwiązania. Należy zatem pilnie zainicjować współpracę pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami, zebrać ich wiedzę oraz zgromadzić doświadczenia z realizacji projektów pilotażowych, a następnie rozpowszechnić dobre praktyki w całej UE.

„Zaczynamy od działań na szczeblu lokalnym, które są podstawą budowania zrównoważonej i zintegrowanej Europy”, podsumowuje Berkowicz. „Wszystko zaczyna się w regionach, miastach i MŚP, oczywiście w sensie gospodarczym, ale także społecznym i, oczywiście, politycznym. Wszystko jest ze sobą powiązane, a nasze działania muszą przynosić efekty w dziedzinach, które są ważne w codziennym życiu obywateli, niezależnie od ich miejsca zamieszkania”. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://europa.eu/lpG78Wk>

Doskonalenie kompetencji w celu lepszego zarządzania funduszami UE

W jaki sposób ocenić kompetencje zawodowe, operacyjne lub kierownicze, których potrzebuje Twoja instytucja, aby lepiej i skuteczniej zarządzać funduszami UE? Jak opracować plan rozwoju takich kompetencji? Pomogą w tym unijne ramy kompetencji.

Wszystkie instytucje publiczne zaangażowane w zarządzanie Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego i Funduszem Spójności – krajowe organy koordynujące, instytucje zarządzające, audytowe i certyfikujące, wspólne sekretariaty i instytucje pośredniczące – mogą korzystać z unijnych ram kompetencji, aby zidentyfikować i wyeliminować braki w zakresie kompetencji i odpowiednio dostosować swoje strategie szkoleniowe.

Narzędzie, opracowane przez Dyрекcyję Generalną Komisji ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej (DG REGIO), składa się z:

- › **unijnych ram kompetencji** zawierających zestaw kompetencji, które administracja i urzędnicy powinni posiadać;
- › **internetowego narzędzia samooceny**, umożliwiającego pracownikom ocenę poziomu biegłości w zakresie kompetencji wymaganych dla profilu danej pracy. Pomoże to określić przyszłe cele rozwojowe.

Urzędnicy publiczni mogą wykorzystywać narzędzie do przeprowadzania oceny swojej wiedzy i kompetencji przy wsparciu intuicyjnego systemu obliczania wyników. Dzięki temu organizacje i ich członkowie mogą zidentyfikować swoje mocne i słabe strony.

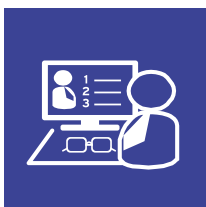

NARZĘDZIE SAMOOCENY

NARZĘDZIE SAMOOCENY POZWAŁA OKREŚLIĆ POTRZEBY
W ZAKRESIE ROZWOJU KOMPETENCJI

*Pracownik
ocenia swoje
kompetencje*

*Osoba
nadzorująca
przeprowadza
ocenę
pracownika*

*Pracownik
i osoba
nadzorująca
omawiają
wyniki oceny*

*Generowane
jest
indywidualne
sprawozdanie
z oceny*

*Wyniki
indywidualnych
ocen są
agregowane*

Regularne korzystanie z narzędzia jest bardzo przydatne w wyznaczaniu ścieżki kariery dla pracowników. Ważną cechą, szczególnie dla podmiotów zarządzających, jest możliwość agregowania danych z samooceny wszystkich pracowników, tworząc w ten sposób ogólny obraz całej administracji. Wyniki mogą zatem służyć jako podstawa do opracowania planów dotyczących kształcenia i rozwoju w celu uzupełnienia braków.

To przyjazne dla użytkownika i elastyczne narzędzie obejmuje pełen zakres kompetencji i może być stosowane we wszystkich rodzajach organów administracji, niezależnie od ich wielkości. Można je też dostosowywać do indywidualnych potrzeb, np. biorąc pod uwagę to, czy organy takie zarządzają programem krajowym, czy regionalnym. Narzędzie to może także stać się podstawowym instrumentem do projektowania, planowania i ustalania struktur, procedur i zasobów dla następnego okresu programowania polityki spójności na lata 2021–2027.

Docelowo wprowadzenie narzędzia przyczyni się do poprawy funkcjonowania administracji publicznej i podnoszenia jakości usług świadczonych obywatelom i przedsiębiorstwom.

Na stronie DG REGIO można znaleźć:

- ✦ informacje na temat tego, jak otrzymać dostęp do narzędzia samooceny,
- ✦ wytyczne dla użytkownika w 22 językach, oraz
- ✦ broszurę i infografikę.

WIĘCEJ INFORMACJI

Jeśli chcą Państwo otrzymać dostęp do narzędzia lub przekazać opinie, prosimy o kontakt:

REGIO-COMPETENCY-FRAMEWORK@ec.europa.eu

Więcej informacji na temat korzystania z narzędzie oraz wytyczne: <https://europa.eu/ICP84pW>

Interreg: współpraca w całej Europie

Współpraca transnarodowa w ramach programu Interreg pomaga regionom rozwiązywać wspólne problemy i przynosi korzyści obywatelom w całej Europie.

Kto zajmuje się walką z pożarami na Bałkanach, wypadkami na Morzu Bałtyckim, zmianą klimatu w regionie alpejskim, zanieczyszczeniem powietrza w europejskich miastach lub ochroną różnorodności biologicznej wzdłuż Dunaju? Nie są to wyzwania, z którymi boryka się tylko jeden kraj, dlatego nie ma wątpliwości, że współpraca transnarodowa obejmująca większe obszary Europy ma kluczowe znaczenie dla ochrony ludzi i przyrody. Ale na czym polega ta współpraca? Angażując się w projekty współpracy transnarodowej Interreg, regiony mogą rozwiązywać wspólne problemy, takie jak te wymienione powyżej.

A co, jeśli władze regionu chciałyby oszczędzać energię dzięki wdrażaniu nowych technologii i jednocześnie obniżyć emisję gazów cieplarnianych? Albo testować nowe rozwiązania w zakresie bardziej przyjaznej środowisku, ale łatwo dostępnej infrastruktury transportowej w miastach i na obszarach oddalonych? W takim wypadku najlepszym wyjściem jest porozmawiać z sąsiadami: wspólna praca i wymiana wiedzy pozwala zaoszczędzić czas i pieniądze. Należy jednak pamiętać, że rozwiązania, które sprawdzają się w regionie Morza Śródziemnego, niekoniecznie będą odpowiednie dla regionów z Europy Środkowej.

Współpraca transnarodowa Interreg zapewnia również spójność terytorialną. Jesteś przedsiębiorcą i masz pomysł na nowy produkt, ale nie możesz znaleźć miejsca, w którym mógłbyś go omówić, lub laboratorium, w którym mógłbyś go przetestować? W takiej sytuacji przydałby się dostęp do innowacyjnej infrastruktury, którą można dzielić się z większą grupą osób. Program Interreg oferuje pomoc w poszukiwaniu takich możliwości oraz uzyskaniu dostępu do badań. Wspiera także przedsiębiorców z sektora MŚP w przygotowaniu swojej firmy do podboju rynków światowych.

Wartość dodana

Przy realizacji projektów współpracy transnarodowej pracują wspólnie osoby z sektora publicznego, instytucji badawczych i ośrodków akademickich, a także przedsiębiorstw i organizacji społeczeństwa obywatelskiego z różnych krajów. Wspólne problemy motywują ich do angażowania się we współpracę transnarodową, aby pomóc budować zaufanie ponad granicami i wspierać integrację europejską.

W całej Europie wdrożono 15 programów transnarodowych dofinansowanych kwotą 2,1 mld EUR z budżetu UE na lata 2014–2020. Współpraca transnarodowa przynosi wartość dodaną obywatelom i przedsiębiorstwom z różnych regionów w całej UE. Jest dowodem na skuteczne i pragmatyczne podejście do osiągnięcia celu, jakim jest bezpieczniejsza, bardziej przyjazna dla środowiska, bardziej inteligentna, bardziej połączona i zamożna Unia Europejska.

Współpraca transnarodowa realizowana w ramach europejskiej współpracy terytorialnej (EWT) nadaje ważny wymiar współpracy terytorialnej. Pozwala nam spojrzeć na nasz kontynent z szerszej strategicznej perspektywy, dzięki czemu możemy lepiej identyfikować szanse i wyzwania, z jakimi każdego dnia muszą mierzyć się nasi obywatele, nasze organy administracji i nasze przedsiębiorstwa. Uważam, że dzięki projektom transnarodowym udało się w Europie wiele osiągnąć, ale sporo pozostaje jeszcze do zrobienia. Dzięki takim projektom zdołamy zbliżyć do siebie wszystkie kraje naszego kontynentu w sensowny i zorganizowany sposób.

Karl-Heinz Lambertz, przewodniczący Komitetu Regionów

WSPÓŁPRACA TRANSNARODOWA ZWIĘKSZA SKUTECZNOŚĆ STRATEGII MAKROREGIONALNYCH

Strategia makroregionalna to zintegrowane ramy, zatwierdzone przez Radę Europejską, pomagające krajom i regionom położonym na danym obszarze geograficznym w podejmowaniu wspólnych wyzwań, z którymi nie są one w stanie poradzić sobie w pojedynkę.

Obecnie wdrażane są strategie dla czterech makroregionów:

- > region Morza Bałtyckiego (EUSBSR)
- > region Dunaju (EUSDR)
- > region Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego (EUSAIR)
- > region alpejski (EUSALP)

W jaki sposób transnarodowe programy Interreg wspierają strategię:

- > aktywnie przyczyniają się do realizacji celów i działań strategii; w zamian otrzymują wsparcie polityczne i są bardziej widoczne;
- > są jedną z opcji finansowania wdrażania strategii;
- > pomagają w zarządzaniu strategiami, oferując szereg środków, np. finansowanie koordynatorów obszarów priorytetowych, organizowanie wydarzeń z zainteresowanymi stronami lub promowanie strategii.

» Kiedy widzisz, że inni ludzie mają te same możliwości, napotykają podobne problemy i znajdują sposoby na ich rozwiązanie, a także dochodzą do niezupełnie tych samych, ale podobnych wniosków na temat tego, co robić dalej, możesz spokojnie stwierdzić, że sytuacja w każdym kraju jest podobna i nie jesteś sam. »

Partner projektu RemoAge, region Peryferii Północnych i Arktyki

GORĄCA WSPÓŁPRACA

W obliczu klęsk żywiołowych, wypadków mających wpływ na większe obszary geograficzne, skutków zmiany klimatu lub utraty różnorodności biologicznej nie ma żadnych wątpliwości, że współpraca ponad granicami jest najskuteczniejszym sposobem ochrony wspólnego europejskiego dobra.

Co roku pożary niszczą średnio około 4000 km² terytorium UE, negatywnie wpływając na ekosystemy, zdrowie ludzkie i klimat. Ponadto po długich okresach suszy pola i lasy potrafią błyskawicznie stanąć w ogniu.

Partnerzy projektów Interreg z krajów sąsiadujących łączą siły, aby wspólnie oceniać zagrożenia i reagować na sytuacje kryzysowe oraz skuteczniej ochraniać zagrożone obszary. Przykładem innowacyjnego rozwiązania jest serwis internetowy opracowany w ramach projektu **DriDanube** do monitorowania suszy i szybkiego ostrzegania o zagrożeniach w 10 krajach regionu Dunaju. „Nawiązując dialog z różnymi zainteresowanymi stronami na szczeblu krajowym lub regionalnym, możemy lepiej zrozumieć problem, przed którym stoimy. Działając wspólnie, jesteśmy lepiej przygotowani”, mówi Zorica Srđević z Wydziału Rolnictwa serbskiego Uniwersytetu w Nowym Sadzie. Międzyinstytucjonalna strategia zarządzania określa zasady współpracy pomiędzy władzami krajowymi, rolnikami i zarządcami zasobów wodnych przed zdarzeniami spowodowanymi suszą, w ich trakcie i po ich zakończeniu. Jej celem jest nie tylko wymiana informacji, ale także, w razie potrzeby, przeprowadzanie wspólnych interwencji.

Od zarządzania kryzysowego do zarządzania ryzykiem

„Pożary lasów są powszechnie występującym zjawiskiem o nieprzewidywalnych skutkach dla środowiska i ludności. Dlatego potrzebujemy wspólnej platformy do zarządzania sytuacjami kryzysowymi, gdzie możemy sobie wzajemnie pomagać, promując zarówno kulturę solidarności, jak i współpracę transnarodową”, mówi Juan José Muñoz Igle-sia, szef jednostki ochrony przeciwpożarowej w galicyjskim okręgu Deza w Hiszpanii.

Dzięki projektowi **Fire RS** realizowanemu w ramach programu Interreg, Francja, Hiszpania i Portugalia wdrożyły udoskonalony system monitorowania pożarów, w którego skład wchodzi: hiszpański satelita, portugalskie drony i francuskie centrum kontroli. Taka współpraca umożliwia wykrywanie pożarów lasów na większych obszarach tran-

sgranicznych. Inne narzędzie opracowane dzięki Interreg, **WRF-SFIRE**, analizuje warunki pogodowe – wiatr, temperaturę i wilgotność – w celu informowania służb ratowniczych i społeczności w Bułgarii, na Cyprze i w Grecji o możliwych kierunkach rozprzestrzeniania się pożarów. Z kolei system wczesnego ostrzegania stworzony w ramach projektu Interreg **DISARM** i przetestowany podczas pożarów w Grecji w lecie 2018 r. stał się jednym z podstawowych narzędzi wykorzystywanych przez służby publiczne.

Oprócz łączenia usług i narzędzi opracowanych w ramach współpracy transnarodowej ważnym elementem radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi jest ujednolicenie procedur operacyjnych, co pokazała katastrofa włoskiego statku wycieczkowego Costa Concordia w 2012 r. Obecnie dzięki wsparciu projektu Interreg **DiveSMART-Baltic** ratownicze centra koordynacyjne w Estonii, Finlandii, na Litwie, w Polsce i w Szwecji stosują te same standardowe procedury operacyjne i raporty sytuacyjne, aby lepiej i szybciej reagować na sytuacje kryzysowe na Morzu Bałtyckim.

Skały pod kontrolą

Jednym z głównych naturalnych zagrożeń w regionie alpejskim są spadające skały – jest to efekt m.in. rozmarzania wiecznej zmarzliny w Alpach. „Dzięki realizacji projektu **RockTheAlps** w ramach strategii UE na rzecz regionu alpejskiego prowadzone są dalsze badania nad lepszym wykorzystaniem leśnych usług ekosystemowych do ochrony obszarów przed obrywami skał”, wyjaśnia Benjamin Einhorn, dyrektor Francuskiego Centrum Alpejskiego ds. Zapobiegania Zagrożeniom Naturalnym. Nowy transnarodowy wykaz 10 000 obrywów posłuży do stworzenia map stref zagrożeń w oparciu o analizę i porównanie warunków topograficznych na zagrożonych obszarach. Takie mapy będą bardzo przydatne do opracowywania działań zapobiegawczych oraz lepszego zarządzania ekosystemami leśnymi w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia obrywów skalnych.

Odradzająca się różnorodność biologiczna na gruntach rolnych w UE

Program Interreg promuje także projekty, zajmując się poważnym problemem utraty różnorodności biologicznej. Na przykład projekt **PARTRIDGE** jest dowodem na to, że współpraca transnarodowa może przyczynić się do odwrócenia alarmującego spadku różnorodności biologicznej na europejskich gruntach rolnych. Stosując podejście oddolne, rolnicy z regionu Morza Północnego przekształcają 7% gruntów ornych w łąki kwietne i tworzą specjalne pasy zieleni dla owadów i ptaków, żeby chronić przyrodę. Projekt wzbudził duże zainteresowanie dzięki ściślejszej współpracy ponad 300 rolników, myśliwych,

ekologów i lokalnych wolontariuszy z pięciu krajów. Niecałe dwa lata od rozpoczęcia projektu pojawiają pierwsze sygnały, wskazujące na to, że ptaki i owady powoli wracają do swoich siedlisk. Phil Hogan, unijny komisarz ds. rolnictwa, i inni decydenci wzięli udział w „spacerze po gospodarstwie” organizowanym w ramach projektu PARTRIDGE, żeby poznać efekty działań podjętych podczas realizacji holenderskich programów rolno-środowiskowych. „Uważam, że my, rolnicy, powinniśmy współpracować z naturą, a nie działać przeciwko niej”, powiedział Oliver Mehuys, flamandzki rolnik i właściciel gruntów, na których realizowano pilotażowy projekt, odnosząc się do współpracy w ramach projektu.

Każdy obywatel opowiedziałby się za bardziej zróżnicowaną biologicznie i bezpieczniejszą Europą. Działając ponad granicami, program Interreg umożliwia regionom wspólne podejmowanie wspólnych wyzwań i przybliża tę wizję mieszkańcom UE.

DriDanube (Dunaj):

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/dridanube>

FireRS (Europa Południowo-Zachodnia):

<https://www.enerpatsudoe.fr/>

DISARM (Bałkany–Morze Śródziemne):

<http://www.interreg-balkanmed.eu/approved-project/16/>

DiveSMART-Baltic (Morze Bałtyckie):

<https://projects.interreg-baltic.eu/projects/divesmart-baltic-4.html>

RockTheAlps (Obszar Alpejski):

<https://www.alpine-space.eu/projects/rockthealps/en/home>

PARTRIDGE (Morze Północne):

<https://northsearegion.eu/partridge>

Monitorując obrywy skalne, eksperci mogą tworzyć mapy stref zagrożenia, żeby lepiej zarządzać ekosystemami leśnymi.

NADCHODZĄ ZMIANY

Sektor energetyczny i transportowy jest odpowiedzialny za trzy czwarte emisji gazów cieplarnianych w UE. Jest to wyzwanie, które motywuje zespoły projektów Interreg do podejmowania aktywnych działań w zakresie realizacji celów związanych z klimatem i energią oraz ograniczeniem emisji o 40% do 2030 r. Każdy udany projekt to także szereg korzyści dla obywateli i poprawa ich codziennego życia.

W całym europejskim łańcuchu energetycznym dostępne są różnorodne technologie, zatem jednym z priorytetów projektów transnarodowych jest rozpowszechnianie korzyści płynących z wdrażania nowych rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej na całym kontynencie, po kosztach dostosowanych do kieszeni każdego obywatela.

Oszczędzanie energii w domu

„Nowe rozwiązanie pojawiło się dokładnie tam, gdzie było potrzebne. Oszczędzam dużo pieniędzy na ogrzewaniu, ponieważ mój dom jest o wiele lepiej izolowany niż wcześniej”, mówi Amélie Goblas z miejscowości Longueau w północnej Francji. Rodzina Amélie jest jednym z beneficjentów projektu **E=0**, w ramach którego oferowane są kompleksowe i przystępne cenowo remonty zamieniające domy w budynki bezemisyjne. W zmodernizowanych domach zużycie energii jest niemal równe jej produkcji. Koncepcję

modernizacji budynków opracowano w Europie Północno-Zachodniej – opiera się ona na udanym programie z Holandii, w ramach którego przeprowadzono 2000 renowacji w całym kraju. Jej założeniem jest także przeprowadzanie

Innowacyjne metody ekologicznej renowacji i oszczędzania energii mogą być skutecznie stosowane w starszych budynkach miejskich i domach prywatnych

modernizacji w ciągu jednego tygodnia. W ramach projektu w Zjednoczonym Królestwie wyremontowano 17 domów pilotażowych. Jako że modernizacja okazała się bardzo skuteczna, do projektu dołączono ponad 300 kolejnych gospodarstw domowych. Z kolei we Francji, po udanych remontach w 22 domach pilotażowych, modernizacja domów obejmie ponad 6 500 budynków.

Modernizacja domów w budynki zużywające energię na poziomie zerowym netto wydaje się być oczywistym krokiem na drodze do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i dążenia do realizacji unijnych celów związanych z klimatem i energią do roku 2020. Jednak efektywność energetyczna budynków nie dotyczy tylko gospodarstw domowych. Na przykład renowacja starych budynków miejskich jest celem inicjatywy **ENER'PAT** – kolejnego projektu transnarodowego, w ramach którego cztery budynki w Portugalii, Francji i Hiszpanii przechodzą renowację przy użyciu niekonwencjonalnych materiałów budowlanych. „Dzięki projektowi ENER'PAT możemy testować techniki ekologicznej renowacji budynków. Mamy również możliwość dzielenia się wiedzą i doświadczeniami w UE, jesteśmy więc jeszcze bardziej zaangażowani w realizację projektu i mamy możliwość promowania naszego ambitnego podejścia w trzech innych miastach Europy Południowo-Wschodniej”, mówi Jean-Marc Vayssouze-Faure, burmistrz francuskiego miasta Cahors.

Dobrze izolowane okna z okiennicami oszczędzają energię i tworzą zdrowsze środowisko domowe

Poprawa mobilności

Sektor transportowy odpowiada za jedną czwartą emisji gazów cieplarnianych, co pokazuje, jak bardzo potrzebna jest ścisła współpraca pomiędzy regionami w celu poprawy wydajności systemów mobilności. W Europie Środkowej transport jest drugim co do wielkości sektorem zużywającym najwięcej energii i najszybciej rozwijającym się pod względem jej konsumpcji. W związku z tym wprowadzono nowe inicjatywy w regionach Europy Środkowej, Morza Północnego i Morza Śródziemnego, żeby opracować środki przeciwdziałające negatywnym skutkom urbanizacji i odpowiadające na rosnące zapotrzebowanie na usługi transportowe.

Dzięki projektowi **RUMOBIL**, wdrożonemu pilotażowo w ośmiu krajach Europy Środkowej, nowe usługi w zakresie mobilności lepiej łączą słabo zaludnione obszary peryferyjne. Pasażerowie mogą korzystać z narzędzi info-mobilności, aplikacji zorientowanych na użytkownika, eksperymentalnych multimodalnych połączeń autobusowo-kolejowych oraz elastycznych usług autobusowych opartych na zaangażowaniu społeczności. Realizacja projektu zakończyła się osiągnięciem jego celów, czyli poprawą jakości życia mieszkańców i rozwojem lokalnej gospodarki, a o jego sukcesie świadczy to, że nowe usługi transportu publicznego przyciągają kolejnych pasażerów. Dzięki projektom pilotażowym liczba przewiezionych osób zwiększyła się średnio o 13%, a największy wzrost (o 28%) notuje się w czeskim regionie Vysočina.

Ograniczona mobilność i dostępność w miastach i na obszarach oddalonych, niewystarczające połączenia z głównymi węzłami transportowymi oraz wysoki poziom emisji CO₂ stanowią poważne wyzwania dla infrastruktury transportowej. Jak pokazuje projekt **SHARE-North**, program Interreg pomaga władzom publicznym stawić czoła takim problemom. Celem projektu było zastosowanie koncepcji węzłów mobilności oferujących posiadaczom samochodów atrakcyjne alternatywy transportu. Po skutecznym wdrożeniu projektu w niemieckim mieście Brema partnerom projektu udało się wypromować ich rozwiązanie w gminach w Belgii i Norwegii. Dzięki Interreg wielu bremeńskich entuzjastów car-sharing, czyli wspólnego użytkowania samochodów, zdecydowało się albo sprzedać swój samochód albo nie kupować nowego, co doprowadziło do zmniejszenia liczby prywatnych pojazdów na drogach o ponad 6000. Można to przeliczyć na oszczędność w emisji CO₂ o 25 ton w ciągu 2,5 roku, a zwolniona przestrzeń na ulicach odpowiada wielkości ponad 10 boisk piłkarskich!

Innym dużym wyzwaniem jest wdrażanie pionierskich rozwiązań, które zapewniają elastyczne i bardziej ekologiczne opcje transportu. Tym tematem zajmuje się na przykład MED Urban Transport Community, czyli społeczność partnerów realizujących Program Śródziemnomorski Interreg (Interreg MED), która pracuje nad rozwiązaniami wprowadzanymi do

lokalnych planów zrównoważonej mobilności miejskiej. Społeczność realizuje siedem projektów i prowadzi działania pilotażowe w ponad 30 miastach regionu Morza Śródziemnego, zajmując się takimi kwestiami jak rozwój sieci elektromobilności, wdrażanie inteligentnych systemów mobilności oraz rozwiązywanie problemu zatorów komunikacyjnych spowodowanych ruchem turystycznym. Na przykład Misano Adriatico, miasto turystyczne we Włoszech, przyjęło plan mobilności dzięki projektowi **MOBILITAS**. Projekt ten sprawi, że dobowy ruch na głównych drogach zmniejszy się o 6,2%, a na drogach nadbrzeżnych o 14,7%, tym samym obniżając poziom emisji CO₂ odpowiednio o 6,6% i 7,5%.

Ścieżki rowerowe zachęcają do pozostawienia samochodów w domu w mieście Adriatic Misano we włoskim regionie przybrzeżnym Emilia-Romania

Program Interreg dowodzi, że strategiczna współpraca transgraniczna umożliwia prowadzenie wspólnych działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej i dostępu do przyjaznych dla środowiska i elastycznych opcji transportowych, przynosząc jednocześnie wymierne korzyści obywatelom.

E=0 (Europa Północno-Zachodnia):

www.nweurope.eu/e=0

ENER'PAT (Europa Południowo-Zachodnia):

www.enerpatsudoe.fr

RUMOBIL (Europa Środkowa):

www.interreg-central.eu/Content.Node/rumobil.html

SHARE-North (Morze Północne):

www.share-north.eu

MOBILITAS (Morze Śródziemne):

www.mobilitas.interreg-med.eu

UDANA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Założenie własnej działalności gospodarczej nie jest proste. Jeszcze większym wyzwaniem jest prowadzenie jej w taki sposób, żeby odnosić sukcesy. Wymaga to umiejętności, kreatywności, wiedzy i dostępu do finansowania. W ramach transnarodowych projektów Interreg miasta i regiony współpracują ponad granicami i uczą się, jak lepiej wspierać przedsiębiorców na wszystkich etapach ich działalności.

Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią 99% wszystkich przedsiębiorstw w UE, tworzą około 85% nowych miejsc pracy i zapewniają dwie trzecie zatrudnienia w sektorze prywatnym w Unii.

Jednak tylko 37% Europejczyków chciałoby pracować na własny rachunek, podczas gdy w Stanach Zjednoczonych i Chinach odsetek ten wynosi 51%. Aby to zmienić, dzięki projektom Interreg miasta i regiony współpracują z ekspertami w dziedzinie edukacji i wspierania przedsiębiorczości

Rybaczy przy pracy w pobliżu malowniczych białych plaż wokół Trave di Portonovo nieopodal miasta Ancona we Włoszech

z całej Europy. Wymieniają się doświadczeniami i opracowują nowe podejścia zachęcające młodych ludzi do zakładania własnej działalności gospodarczej.

W ramach projektu **Atlantic Youth Creative Hubs** partnerzy stworzyli transnarodową platformę mającą na celu wzmocnienie pozycji młodych twórców. Podczas warsztatów kreatywnych eksperci pomagają osobom w wieku od 16 do 30 lat realizować swoje pomysły biznesowe. Jeden z uczestników projektu, João, mówi, że dzięki niemu znalazł inspirację, wziął udział w szkoleniach i skorzystał z coachingu w zakresie przedsiębiorczości, a także wiele się nauczył o zarządzaniu marką. Dzisiaj jest odnoszącym sukcesy młodym projektantem mody w Portugalii. Wkrótce po zakończeniu warsztatów zaczął działać w mody i dołączył do inkubatora wzornictwa w fabryce Santo Thyrso w Porto, a następnie wygrał portugalski konkurs mody dla nowych projektantów, debiutując na najważniejszej krajowej imprezie mody w Portugalii.

Pomoc dla młodych przedsiębiorców

João jest dowodem na to, że bycie osobą przedsiębiorczą jest ważne, ale może nie wystarczyć. Założenie firmy wymaga umiejętności i wiedzy, których często brakuje młodym przedsiębiorcom. Zespół transnarodowego projektu **CERlecon** próbuje to zmienić w Europie Środkowej, w ośmiu krajach testując nowe podejście do motywowania i szkolenia młodych ludzi posiadających pomysły na własny biznes. Z kolei w ramach projektu **PlayParks** powstają akademie coworkingu, które promują koncepcję wzajemnego uczenia się. Pomagają też przedsiębiorcom wprowadzać na rynek ich własne produkty, takie jak naturalna guma do żucia zwana „Alpengummi”, którą można już dostać w supermarketach. „Podczas sześciu miesięcy w PlayPark Vienna otrzymaliśmy cenne informacje zwrotne i porady, dzięki którym powstał nasz biznesplan”, mówią założycielki firmy, Claudia Bergero i Sandra Falkner.

Rozwój innowacyjnych rozwiązań

Doświadczenie pokazuje, że bez ciągłego wprowadzania innowacji nawet dobrze rokujące start-upy, np. Alpengummi, mogą wkrótce przestać się rozwijać. Zatem czy istnieje jakiś sposób, w jaki gminy i ośrodki badawcze mogą wspierać przedsiębiorców w opracowywaniu nowych, innowacyjnych rozwiązań? Dzięki projektom Interreg testowanie nowych metod współpracy, takich jak warsztaty projektowe, pozwala przedsiębiorstwom prowadzić także prace badawcze.

„Współpraca transnarodowa umożliwia przedsiębiorcom dostęp do najnowszych badań i modeli biznesowych. W praktyce pomaga nam wprowadzać na rynek nowe pro-

dukty”, mówi Maciej Bartoszek z firmy Perfectwoodhouse, jeden z beneficjentów projektu Interreg **BALTSE@NIOR**. Podczas warsztatów projektowych organizowanych w krajach regionu Morza Bałtyckiego firmy produkujące meble mogą znaleźć szereg inspiracji do tworzenia inteligentnych produktów dostosowanych do potrzeb osób starszych. Przykładem takich innowacyjnych produktów może być np. lustro wyświetlające spersonalizowane komunikaty lub krzesło do pomiaru ciśnienia krwi. Wszystkie metody i narzędzia opracowane w ramach projektu zostaną udostępnione w bibliotece internetowej. Dzięki temu przedsiębiorstwa będą mogły identyfikować szczególne potrzeby osób starszych w swoim kraju, odpowiednio dostosowywać swoje produkty i łatwiej wprowadzać je na innych rynkach. Nie bez znaczenia jest także to, że wprowadzenie nowych technologii do tradycyjnie zaprojektowanych mebli ma pozytywny wpływ na osoby starsze, które dłużej chcą pozostać niezależne.

Jednak innowacje przynoszą też korzyści w innych sektorach. W ramach projektu **ARIEL** w regionie Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego organizowane są spotkania brokerskie, których celem jest wspieranie przedsiębiorstw z sektora tradycyjnego łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego i akwakultury. Przedsiębiorcy i naukowcy wspólnie poszukują technologicznych i nietechnologicznych rozwiązań dla stojących przed nimi wyzwań. „Jeśli chcemy zwiększyć lokalną produkcję żywności oraz konkurencyjność europejskiego sektora tradycyjnego łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego i akwakultury, hodowcy ryb muszą współpracować zarówno z organizacjami naukowymi, jak i biznesowymi”, mówi Basilio Ciaffardoni, włoski hodowca ryb, który wziął udział w jednym ze spotkań.

Lepszy dostęp do finansowania

Kolejną kluczową kwestią związaną z rozwojem działalności i innowacyjności jest dostęp do finansowania. Florence

Gschwend z brytyjskiego przedsiębiorstwa Chrysalix Technologies przyznaje, że „na wczesnym etapie rozpoczynania działalności każdy przedsiębiorca boryka się z problemem niewystarczających środków finansowych”. Jej firma zajmuje się opracowaniem innowacyjnego procesu frakcjonowania biomasy z wykorzystaniem niedrogich cieczy jonowych. Transnarodowe projekty Interreg, takie jak **Bio-Base4SME**, oferują takim firmowym skuteczny sposób na testowanie nowych pomysłów, żeby zwiększyć ich dostęp do finansowania. W ramach projektu opracowano system bonów wspierających komercjalizację innowacji w rozwijającej się biogospodarce Europy Północno-Zachodniej. „Dzięki bonowi uzyskaliśmy większą wartość z otrzymanego dofinansowania, a dodatkowo nawiązaliśmy współpracę z ekspertami, którzy pomogli nam rozwinąć działalność”, przyznaje Florence.

AYCH (Obszar Atlantyku):

<http://www.aych.eu>

CERlecon (Europa Środkowa):

<https://www.interreg-central.eu/Content.Node/CERlecon.html>

BALTSE@NIOR (Morze Bałtyckie):

<https://projects.interreg-baltic.eu/projects/baltsenior-30.html>

ARIEL (Morze Adriatyckie i Morze Jońskie):

<https://ariel.adrioninterreg.eu/>

BioBase4SME (Europa Północno-Zachodnia):

<http://www.nweurope.eu/projects/project-search/bio-innovation-support-for-entrepreneurs-throughout-nw-we-regions/>

Współpraca transnarodowa Interreg

POMYSŁ

W ramach projektu AYCH powstała platforma dla nowych przedsiębiorstw, oferująca szkolenia, coaching, pomysły biznesowe i inspiracje.

WSPARCIE NA START

Dzięki projektowi CERlecon przedsiębiorcy, którzy chcą rozpocząć działalność, mogą rozwijać potrzebne umiejętności i zdobyć potrzebną wiedzę.

WSPARCIE TECHNICZNE

Realizacja projektów takich jak ARIEL pozwala przedsiębiorcom uzyskać wsparcie w zakresie innowacji podczas badań, warsztatów i spotkań brokerskich.

WSPARCIE FINANSOWE

Jak pokazuje projekt BIOBASE4SME, dostęp do finansowania jest niezbędny do tego, by przedsiębiorstwa mogły się rozwijać.

Innowacyjny system monitorowania zmienia współpracę transgraniczną

System eMS opracowany w ramach programu Interact nie tylko pozwolił zaoszczędzić 20 mln EUR, ale także przyczynił się do zbudowania społeczności osób zaangażowanych w realizację projektów Interreg promującej innowacje, współpracę i harmonizację.

Dyskusje na temat systemów monitorowania rzadko bywają ekscytujące. Chyba że chodzi o elektroniczny system monitorowania (eMS) opracowany w ramach finansowanego ze środków EFRR programu Interact jako społecznościowy system monitorowania dla programu Interreg.

Przed obecnym okresem finansowania programy Interreg – których budżety są znacznie mniejsze niż budżety głównych programów – przeważnie same tworzyły własne systemy monitorowania, oparte na różnych założeniach dotyczących spełniania tych samych nadrzędnych wymogów prawnych.

Takie podejście nie było właściwe dla programów Interreg, które specjalizują się w promowaniu transgranicznej współpracy i harmonizacji.

Razem można więcej

Zespoły realizujące cztery programy postanowiły nawiązać współpracę nad opracowaniem społecznościowego systemu monitorowania i odpowiedziały na wezwanie Interact do znalezienia nowego podejścia. Nowy system monitorowania (eMS), zbudowany od podstaw, jest dostępny za darmo w ramach licencji dla wszystkich programów Interreg.

Według wstępnych założeń wyliczono, że nawet jeśli tylko pięć programów (czyli cztery pracujące nad systemem plus Interact) zastosowałoby system eMS, pozwoliłoby to zaoszczędzić pieniądze unijnych podatników i byłoby udanym przykładem współpracy.

Do tej pory umowy licencyjne na korzystanie z systemu eMS podpisano w odniesieniu do około 37 programów, co przyniosło oszczędności w wysokości nawet 20 mln EUR w porównaniu z podejściem, które nie jest oparte na współpracy. Szersze korzyści systemu eMS zbadał zespół Centrum Badań Polityk Europejskich na Uniwersytecie Strathclyde w Szkocji w ramach oceny skutków.

Wyniki tej niezależnej oceny wykazały, że stosowanie systemu eMS wymagało od programów elastyczności i przyjęcia wspólnego podejścia do podstawowych kwestii związanych z zarządzaniem programem i procesami. Dzięki temu powstały nowe możliwości i szanse na wdrażanie innowacji w ramach programów.

Oprócz tego społeczność utworzona w celu wspierania rozwoju oprogramowania zaczęła sama proponować nowe rozwiązania skutkujące dalszą harmonizacją. Partnerzy programów korzy-

4 mld EUR to kwota środków, które monitoruje system eMS

38 % programów Interreg korzysta z systemu eMS

20 mln EUR to oszczędności uzyskane dzięki podejściu opartemu na współpracy

82 % zadowolonych użytkowników

» Wdrażamy nowy program, więc system eMS nie tylko pomógł nam spełnić wymogi e-spójności, ale także umożliwił nam korzystanie z doświadczeń w zarządzaniu programami całej społeczności realizującej programy Interreg. »

*Barbara Di Piazza, kierownik wspólnego sekretariatu programu Interreg ADRION
komentarz podczas oceny skutków (kwiecień 2019 r.)*

stających z systemu dzielili się swoją wiedzą na temat złożonych problemów prawnych oraz podejściami do zarządzania programem. Opracowali także wtyczki, dzięki którym system eMS zyskał nowe funkcjonalności.

Ocena korzyści

Od pierwszego uruchomienia system eMS szybko zyskał nowych użytkowników: obecnie korzysta z niego około jedna trzecia wszystkich programów Interreg. System stosują zarówno duże programy, które byłyby stać na stworzenie własnych systemów, jak i mniejsze, które miałyby trudności ze znalezieniem środków na rozwój podobnego oprogramowania.

Dostęp do systemu eMS przyniósł korzyści zwłaszcza tym mniejszym programom, umożliwiając im cyfryzację procedury składania wniosków, co z kolei pozwoliło im zmniejszyć liczbę pracowników niezbędnych do ich obsługi i zminimalizować liczbę błędów.

Zalety stosowania systemu eMS analizowano w ramach dokładnej oceny pięciu długoterminowych działań podjętych przez Interact, do których oprócz eMS należą: opracowanie narzędzi zharmonizowanego wdrażania (ang. Harmonised Implementation Tools, HIT), uruchomienie bazy danych keep.eu, rozwój zharmonizowanej marki Interreg, a także udzielanie wsparcia dla strategii makroregionalnych.

Jednym z celów Interact jest usprawnianie administracji publicznej, zatem realizacja tych działań pomogła znacznie zwiększyć wydajność i skuteczność wdrażania programów i zarządzania nimi. Poprawiła też odporność instytucji wdrażających programy na zmiany zewnętrzne.

Obecnie Komitet Monitorujący Interact rozważa udostępnienie społecznościowego systemu monitorowania również w następnym okresie programowania. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

www.interact-eu.net

PANORAMA
czeka na
komentarze od
czytelników!

„Waszym zdaniem” to dział *Panoramy*, w którym zainteresowane strony na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim przedstawiają swoje osiągnięcia z okresu 2014–2020 i dzielą się swoimi poglądami na temat trwających i kluczowych dyskusji na

temat polityki spójności po 2020 r. *Panorama* zaprasza czytelników do dzielenia się swoimi opiniami w tej kwestii, i to w ich własnym języku. Mogą one zostać opublikowane w kolejnych wydaniach magazynu. Aby uzyskać więcej informacji na temat wytycznych i terminów, prosimy o kontakt na adres: regio-panorama@ec.europa.eu.

Polityka spójności: jak sprostać przyszłym wyzwaniom

Constanze Krehl
Posłanka do PE oraz koordynatorka
Partii Europejskich Socjalistów w Komisji
Rozwoju Regionalnego (REGI)

W ostatnich dziesięcioleciach polityka spójności była jednym z najbardziej skutecznych narzędzi Unii Europejskiej pomagającym w osiągnięciu dobrobytu i równości dzięki solidarności między regionami.

Polityka spójności nie tylko była odpowiedzialna za zmniejszanie dysproporcji pomiędzy krajami i regionami oraz wspieranie mniej rozwiniętych regionów w nadrobieniu zaległości, ale także pomagała UE osiągnąć

ważne priorytety polityczne, co jest kolejnym z jej głównych celów.

Jeśli chodzi o przyszłość, chcemy nowoczesnej polityki spójności, która będzie oparta na doświadczeniach z przeszłości i jednocześnie będzie stopniowo podejmować obecne i przyszłe wyzwania.

Zatem chcemy polityki spójności, dzięki której powstają zrównoważone miejsca pracy, ale która także uwzględnia porozumienie paryskie oraz cele zrównoważonego rozwoju ONZ. Wybory do Parlamentu Europejskiego po raz kolejny pokazały nam, że młodzi ludzie oczekują od nas podjęcia bardziej odważnych działań przeciwko zmianie klimatu. Musimy także przeanalizować wpływ wszystkich naszych obszarów polityki na środowisko i obywateli.

Jeśli odpowiednio ustalimy priorytety polityki spójności, może ona być główną siłą napędową zmian prowadzących do osiągnięcia gospodarki bezemisyjnej w UE. Może wspierać innowacje w tej dziedzinie, a także pomagać regionom w dostosowaniu się do niezbędnych zmian, na przykład w systemach transportu publicznego.

Ponadto chcemy polityki spójności, która wspiera regiony w stawianiu czoła głównym wyzwaniom przyszłości, takim jak globalizacja, zmiana klimatu i migracja.

Nowoczesna polityka spójności musi również umożliwiać nam kontynuowanie walki z ubóstwem, wykluczeniem społecznym i dyskryminacją.

Chcemy nadal pomagać obywatelom w osiąganiu ich osobistych celów i radzeniu sobie z problemami. Będziemy nadal dbać o to, by polityka w pełni uwzględniała potrzeby regionów, społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych.

Zatem polityka spójności będzie instrumentem niezbędnym do osiągnięcia priorytetów politycznych UE i zapewnienia pomyślnej przyszłości Unii Europejskiej. ■

Parlament Europejski

Przyszła rola polityki spójności

W ciągu ostatnich lat zmieniała się rola polityki spójności, zmieniło się też jej znaczenie. Z czasem zwiększyła się liczba zadań związanych z jej realizacją, a polityka stała się jednym z głównych narzędzi inwestycyjnych UE.

Pierwotnie głównym celem polityki spójności było zmniejszenie dysproporcji pomiędzy europejskimi regionami w latach 70., 80. i 90. ubiegłego wieku. Jej zadaniem było nie tylko zmniejszenie dysproporcji pomiędzy regionami, ale także wzmocnienie ich konkurencyjności.

Jednocześnie wzrosło zainteresowanie wymiarem miejskim, zwłaszcza podejściem zintegrowanym, które nabrało szczególnego znaczenia. W rezultacie polityka spójności powoli zmieniała początkowe „tradycyjne podejście”, oparte wyłącznie na inwestycjach infrastrukturalnych, na nowe, obejmujące także wymiar społeczny.

Ponadto z czasem polityka spójności zaczęła również reagować na nowe wyzwania, takie jak zmiana klimatu, cyfryzacja i technologie informacyjno-komunikacyjne. Szybko przyjęła się koncepcja inteligentnych miast, a regiony zrozumiały, że muszą rozwijać swoje strategie inteligentnej specjalizacji, jeśli chcą wzmocnić swoją konkurencyjność.

Warto zauważyć, że część funduszy polityki spójności przeznaczono również,

Jan Olbrycht
Posel do PE oraz koordynator Europejskiej Partii Ludowej w Komisji Rozwoju Regionalnego (REGI)

z udanym skutkiem, na wzmocnienie nowych ośrodków badawczych i promowanie współpracy pomiędzy nimi, umożliwiając im dążenie do doskonałości i ubieganie się o finansowanie w ramach programu „Horyzont 2020”. Przysłuchując się toczącej się debacie, nie można zignorować głosów za ograniczeniem polityki spójności do jej pierwotnej roli, czyli zmniejszania dysproporcji, i tym samym zmniejszeniem jej znaczenia dla inwestycji.

Uważam taką zmianę za niekorzystną, ponieważ bagatelizuje, a nawet lekceważy osiągnięcia polityki spójności w zakresie wdrażania inwestycji

i decentralizacji, w tym udziału społeczeństwa.

Nie przez przypadek, w ramach szukania oszczędności w przyszłym budżecie UE na lata 2021–2027, zaproponowany przez Komisję budżet dla polityki spójności jest mniejszy niż w obecnej perspektywie finansowej. Podczas obecnej kadencji Parlament Europejski zdecydowanie sprzeciwił się jakiegokolwiek ograniczaniu środków na politykę spójności w przyszłości.

Mam nadzieję, że debata na temat polityki spójności będzie kontynuowana i pozwoli w pełni przedstawić jej wielowymiarowe znaczenie. ■

Parlament Europejski

PROGRAM MEDIALNY YOUTH4REGIONS

Program medialny Youth4Regions wspiera nowe pokolenie dziennikarzy specjalizujących się w polityce regionalnej i zachęca młodych Europejczyków do pisania o projektach dofinansowanych ze środków unijnych.

Europa musi być bliżej obywateli

Po zakończeniu Europejskiego Szczytu Regionów i Miast 2019, który odbył się w tym roku w Rumunii, Amaury Bisiaux, młody francuski dziennikarz i zwycięzca konkursu na blog w ramach kampanii #EUinMyRegion, opowiada o celach i aspiracjach deklaracji z Bukaresztu.

8. Europejski Szczyt Regionów i Miast odbył się w dniach 14 i 15 marca 2019 r. w Bukareszcie, w Rumunii. Około 700 przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych przyjęło tzw. „deklarację z Bukaresztu”, przygotowaną przez Komitet Regionów, której celem jest „wzmocnienie demokratycznych podstaw Unii Europejskiej”.

„Unia Europejska potrzebuje swoich regionów i miast tak bardzo, jak one potrzebują Unii Europejskiej”, czytamy w deklaracji z Budapesztu, która powstała w wyniku trzymiesięcznych prac Europejskiego Komitetu Regionów i została przyjęta podczas szczytu zorganizowanego w stolicy Rumunii.

Rok 2019 jest ważny dla przyszłości Europy ze względu na spodziewany wzrost popularności partii populistycznych w wyborach do Parlamentu Europejskiego i wyjście Zjednoczonego Królestwa z Unii. Podczas szczytu główny negocjator UE ds. brexitu, Michel Barnier, wyraził swoje obawy związane ze scenariuszem braku porozumienia w sprawie brexitu, wymieniając jego „niezliczone konsekwencje”, zwłaszcza dla Zjednoczonego Królestwa, ale także dla ludzi, społeczeństwa, gospodarki i finansów.

Powrót na właściwe tory

Jeśli UE nie chce zniknąć, musi znaleźć na siebie nowy pomysł. W dobie globalizacji, rewolucji cyfrowej i zmiany klimatu Europa musi się odpowiednio dostosować, nie rezygnując ze swoich wartości. Deklaracja z Bukaresztu rozpoczyna się od przypomnienia, że „Unia Europejska [została] zbudowana w oparciu o zasady wolności, solidarności i demokracji”.

Problem polega na tym, że dziś dla większości naszych współobywateli termin „Europa” zbyt często oznacza Brukselę: stolicę europejską, w której o wszystkim się decyduje. Sondaże ukazują wizję UE, która miałaby być zbyt biurokratyczna, zbyt nieprzejrzysta, zbyt daleka – krótko mówiąc, zbyt daleka od obywateli. Wyniki najnowszego badania Eurobarometru pokazują, że 58% Europejczyków nie ma już zaufania do instytucji unijnych.

Zdaniem Komitetu Regionów rozwiązanie nie powinno pochodzić z „góry”, lecz „z dołu”, od wybranych przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych. Europa powinna być Europą regionów, nie Europą krajów. Zresztą hasłem przewodnim szczytu był wiele mówiący slogan „Odnowiona Europa”, który stał się inspiracją dla deklaracji z Bukaresztu.

I właśnie celem tej deklaracji, skierowanej do przywódców europejskich, jest stworzenie (nowych) podstaw UE, które „wzmocnią poczucie przynależności [młodych ludzi] do projektu europejskiego”, a tym samym pomogą zapewnić, że „integracja europejska nie stanie się procesem odwracalnym”. Ale jak zaszczepić to poczucie w młodszym pokoleniu, które nie interesuje się wyborami?

„Demokracja zaczyna się w naszych regionach i miastach”

Brak udziału w wyborach nie oznacza braku udziału w życiu politycznym. Dowodem na to jest wielu młodych ludzi, którzy angażują się w sprawy klimatu oraz domagają się większej sprawiedliwości społecznej i demokracji w całej Europie – młodzi ludzie też zabierają więc głos w debacie.

Europa, która ma tendencję do bycia bardzo hierarchiczną i bardzo biurokratyczną, jest jednak oparta na jednej podstawowej zasadzie: pomocniczości. Zasada pomocniczości uzasadnia ideę, która mówi, że Unia może interweniować tylko wtedy, gdy państwa nie mogą sobie same z czymś poradzić. Oznacza to, że pierwszeństwo zawsze powinny mieć struktury niższego szczebla, o ile przynosi to efekty w realizacji polityki publicznej.

Jeżeli jednak najbardziej skutecznym szczeblem nie jest ani szczebel europejski, ani krajowy, tylko regionalny, to dlaczego nie działać lokalnie? „Demokracja zaczyna się w naszych regionach i miastach. Urzędnicy wybierani w lokalnych wyborach są najbliższymi ludźmi i codziennie mają kontakt z obywatelami”, powiedział Karl-Heinz Lambertz, przewodniczący Europejskiego Komitetu Regionów.

Jeżeli UE jest przede wszystkim unią gospodarczą i finansową, jak chcieli jej założyciele, to „prawa socjalne muszą być traktowane na równi z prawami gospodarczymi”. Osiąga się to poprzez działania na rzecz trzech podstawowych elementów: gospodarki, spraw społecznych i środowiska, aby możliwe było osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju ONZ.

Wszystko to wymaga „większej decentralizacji” oraz przede wszystkim inwestycji. To dlatego deklaracja z Bukaresztu podkreśla również znaczenie przyjęcia „ambitnego budżetu” dla UE. Czy Europa będzie skłonna zaufać swoim miastom i regionom i przekazać im większą władzę? Jest to wielkie wyzwanie

dla następnej Komisji, która obejmie urząd w tym roku po wyborach do Parlamentu Europejskiego.

Podczas szczytu Karl-Heinz Lambertz i Luca Jahier, przewodniczący Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, ponownie wezwali instytucje europejskie do pracy nad stworzeniem „stałego narzędzia do konsultacji”. Chociaż zalecenia tych dwóch Komitetów mają jedynie charakter doradczy, od 2015 r. Komitet Regionów zorganizował już ponad 200 debat z udziałem 40 000 obywateli. Komitet wzywa także do zwiększenia przyszłego budżetu UE (2020 r.) z 1% do 1,3% dochodu krajowego brutto krajów UE-27. ■

Amaury Bisiaux studiował komunikację polityczną na francuskiej Sorbonie. W 2018 r. wygrał konkurs na blog organizowany w ramach kampanii EUinMyRegion prowadzonej przez DG REGIO. W nagrodę mógł wziąć udział w trzytygodniowym kursie szkoleniowym z komunikacji politycznej w Brukseli, a następnie otrzymał szansę relacjonowania szczytu w Bukareszcie jako akredytowany młody dziennikarz.

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://cor.europa.eu/en/summit2019>

„Interreg Volunteer Youth”

Pomysły młodych ludzi na wzmocnienie spójności w Europie

W 8. Europejskim Szczycie Regionów i Miast, który odbył się w Bukareszcie, w Rumunii, w dniach 14–15 marca 2019 r., wzięło udział ponad 900 przywódców unijnych, krajowych, lokalnych i regionalnych z całej Europy. Spotkali się, aby omówić przyszłość Unii Europejskiej i znaleźć sposoby na skuteczniejsze angażowanie obywateli w projekt europejski. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Europejski Komitet Regionów, rumuńską prezydentkę Rady Unii Europejskiej oraz rumuńską delegację w Komitecie Regionów. Podczas szczytu lokalni i regionalni przywódcy przyjęli deklarację w sprawie przyszłości Europy zawierającą ich opinie na temat projektu europejskiego przed rozpoczęciem nowej kadencji unijnych instytucji. <https://bit.ly/2Y6aEbV>

Poniżej przedstawiamy wrażenia i opinie dwóch początkujących dziennikarzy i wolontariuszy inicjatywy IVY, którzy wzięli udział w szczycie.

W ramach Wolontariatu Europejskiego pracowałem nad projektem dotyczącym szkolnictwa wyższego na portugalskim Uniwersytecie Minho w Bradze, a dzięki inicjatywie IVY mogłem uczestniczyć w realizacji programu Interreg „Południowy Bałtyk” w Gdańsku.

BARDZIEJ SPÓJNA EUROPA

Jako wolontariusz w ramach inicjatywy IVY pracujący we wspólnym sekretariacie programu Interreg „Południowy Bałtyk” miałem okazję uczestniczyć w 8. Europejskim Szczycie Regionów i Miast, którego tematem przewodnim było znaczenie polityki spójności.

Aby promować harmonijny rozwój Unii Europejskiej, UE musi dążyć do wzmocnienia swojej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, zgodnie z zasadą pomocniczości.

Poszczególne państwa członkowskie, zwłaszcza te słabiej rozwinięte, nie są w stanie same podejmować wyzwań, z którymi muszą się mierzyć ich regiony, takimi jak niewystarczająca infrastruktura. Zasadnicze znaczenie ma zatem strategiczne wykorzystanie europejskich funduszy

strukturalnych i inwestycyjnych, jak podkreśliła podczas wydarzenia europejska komisarz ds. polityki regionalnej Corina Crețu.

Dzięki projektom typu „ludzie dla ludzi” polityka spójności jest skutecznym narzędziem budowania i utrzymywania więzi między obywatelami UE, nie tylko na szczeblu lokalnym, ale przede wszystkim pomiędzy regionami i państwami członkowskimi. Pomaga ona również realizować różne programy transgraniczne, takie jak Interreg. Ponadto jej założeniem jest promowanie zorganizowanego i stałego dialogu dzięki wzajemnemu zrozumieniu między instytucjami UE, takimi jak Komisja Europejska, a regionami państw członkowskich, poprzez skuteczne i dobrze funkcjonujące wielopoziomowe sprawowanie rządów. Sprostac nowym globalnym wyzwaniom i wzmocnić ducha jedności wśród obywateli Europy: to jest główny cel wspólnych działań. Zgodnie z deklaracją z Bukaresztu zwiększenie wartości dodanej polityki spójności pozwoli osiągnąć najważniejszy priorytet: „Budowanie UE od podstaw wraz z naszymi miastami i regionami”.

Danilo Distefano

W ramach inicjatywy Interreg Volunteer Youth pracowałam w biurze ds. europejskich włoskiego regionu Emilia-Romania, gdzie zajmowałam się projektami z programu Interreg MED.

OD INTERREG PO EUROPEJSKI SZCZYT REGIONÓW I MIAST

Dla mnie, wolontariuszki inicjatywy Interreg Volunteer Youth, udział w Europejskim Szczycie Regionów i Miast był okazją do poznania polityki spójności z nowej strony. Inicjatywa IVY opiera się na założeniu, że młodzi Europejczycy powinni udzielać się w lokalnych instytucjach realizujących transregionalne programy Interreg oraz wspierać i promować ich osiągnięcia w społecznościach, do których programy są adresowane. Dzięki inicjatywie miałam okazję pracować przy wdrażaniu takich programów we włoskim regionie Emilia-Romania, a także obserwować współpracę zespołu inicjatywy IVY z partnerami akademickimi, stowarzyszonymi i prywatnymi.

Ich działania – związane z realizacją europejskich priorytetów – oraz oddolne zalecenia dla władz krajowych i unijnych są wykorzystywane jako argumenty w stałym dialogu na temat Europy. Oprócz tego inspirują pytania o to, jakie uprawnienia mają instytucje na każdym szczeblu politycznym do przeprowadzania reform i wdrażania polityki oraz jak bardzo mogą wpływać na decyzje podejmowane na szczeblu unijnym.

Takie tematy były przedmiotem rozmów w Bukareszcie, gdzie 150 przywódców lokalnych zaproszono do dyskusji dotyczącej potrzeby zwiększenia wpływu lokalnych władz na sprawy europejskie, skupiając się na trzech tematach szczytu, czyli wzmocnieniu demokracji, bliskości i solidarności w UE. Uczestnicy byli zgodni co do tego, że władze lokalne i samorządowe ogrywają kluczową rolę w rozwiązywaniu wspólnych lub specyficznych problemów, przed którymi stoją dzisiejsze społeczeństwa, promując dzielenie się wiedzą wśród większej grupy zaangażowanych stron.

Przywołując hasło przewodnie szczytu, w jaki sposób mogą one „odnowić Europę”? Wyzwaniem jest zbliżenie UE do jej obywateli. Wielu uczestników twierdziło, że kampanie wyborcze do Parlamentu Europejskiego powinny być bardziej europejskie i w mniejszym stopniu skoncentrowane na programach krajowych. Aby budować zaufanie i więzi, Komitet Regionów opowiada się za zwiększeniem liczby kanałów demokratycznego uczestnictwa. Zaleca także promowanie ogromnego wpływu polityki spójności, by stał się bardziej widoczny i lepiej znany europejskim obywatelom, zaczynając na przykład od małych inicjatyw, takich jak IVY.

Elodie Joseph-Auguste

Kraj morawsko-śląski: inteligentny, innowacyjny i zrównoważony

Kraj morawsko-śląski, położony w północno-wschodniej części Czech, jest trzecim pod względem liczby ludności regionem kraju. Mimo że jest wysoce uprzemysłowiony, może poszczycić się pięknymi górkimi krajobrazami. Znajdują się w nim także trzy duże obszary chronione i kilka mniejszych rezerwatów przyrody.

Kraj morawsko-śląski jest jednym z 14 regionów administracyjnych Czech, który w przeszłości dzielił się na historyczne krainy Moraw i Śląska. Nawet stolica regionu, Ostrawa, jest podzielona na część morawską (Morawska Ostrawa) i śląską (Śląska Ostrawa).

Kraj morawsko-śląski zajmuje obszar 5 427 km². Według danych na początek 2019 r. liczba ludności regionu wynosi 1 203 299 mieszkańców. Region jest też na drugim miejscu w Czechach (po Pradze) pod względem największej gęstości zaludnienia – 222 mieszkańców na km². Największym miastem regionu jest Ostrawa, z liczbą mieszkańców sięgającą 300 000.

W 2017 r. produkt krajowy brutto kraju morawsko-śląskiego wyniósł 18,017 mld EUR, generując 9,38% PKB Czech. PKB na mieszkańca regionu wynosi 82,4% średniej krajowej i 74% średniej unijnej.

Jest to jeden z najbardziej uprzemysłowionych regionów Czech – w 2017 r. przemysł generował 41,7% PKB. Liczba miejsc pracy jest obecnie najwyższa od 2000 r.: odsetek osób zatrudnionych osiągnął 59,4% w 2017 r., co jest najwyższym wynikiem od 10 lat. Kluczowe sektory przemysłu to hutnictwo żelaza i przemysł maszynowy, ale od ostatnich 10 lat coraz większą rolę odgrywa przemysł samochodowy oraz branża IT. Długą tradycję w regionie ma również górnictwo węglowe (patrz poniżej).

W 2018 r. odsetek mieszkańców z wyższym wykształceniem wyniósł 16,8%. Obecnie kraj morawsko-śląski zajmuje średnią pozycję w ogólnoeuropejskich porównaniach dotyczących poziomu innowacyjności. Badania, rozwój i innowacje prowadzą głównie duże firmy technologiczne działające w skali

międzynarodowej. Na początku 2017 r. otwarto Morawsko-Śląskie Centrum Innowacji, którego misją jest wspieranie rozwoju i innowacji w lokalnych przedsiębiorstwach. W ostatnim czasie w regionie powstało kilka dużych stref przemysłowych, parków naukowo-technologicznych i innych projektów przyciągających różnorodnych inwestorów. W Ostrawie znajduje się centrum superkomputerowe IT4Innovations, które świadczy usługi zarówno zespołom badawczym, jak i przedsiębiorstwom.

Dobrze połączony region

Większość regionu posiada dobrą infrastrukturę drogową. Wiele miast i wsi korzysta z połączeń z autostradą D1 i korytarzem kolejowym. Jeśli chodzi o korytarze tranzytowe, dzięki korzystnemu położeniu geograficznemu region jest świetnie połączony z Polską i Słowacją. Międzynarodowy port lotniczy posiada wiele udogodnień dla samolotów, pasażerów i ładunków. Wysoce rozwinięty zintegrowany system transportu

publicznego oznacza, że prawie 80% mieszkańców ma bezpośredni dostęp do sieci kolejowej.

17,3% terytorium regionu zajmują trzy chronione obszary o szczególnych walorach przyrodniczych. Należą do nich Beskidy i Jesioniki, mokradła rzeki Odry oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Poodří. W kraju morawsko-śląskim znajduje się wiele dużych ośrodków uzdrowiskowych. Dodatkowo badania wykazały, że woda kopalniana z byłych kopalni węgla kamiennego w okolicach Ostrawy ma podobny stopień czystości jak woda zdrojowa, więc opracowywane są plany jej wydobywania.

Region może poszczycić się bogatym dziedzictwem kulturowym – znajdują się w nim 103 zamki i fortece. Odbywa się tu wiele międzynarodowych festiwali muzycznych oraz wiele innych wydarzeń kulturalnych, sportowych i rozrywkowych, np. Mistrzostwa Świata Juniorów w Hokeju na Lodzie zaplanowane na koniec 2019 r.

Kierownicy innowacyjnych przedsiębiorstw cenią sobie jakość życia w regionie. Do głównych zalet kraju morawsko-śląskiego należą: dostępność obszarów górskich, działalność kulturalna i sportowa, opieka zdrowotna, infrastruktura przyjazna dla rodziny, dobry dostęp do zakwaterowania oraz możliwość zachowania równowagi pomiędzy życiem zawodowym a prywatnym. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://www.msk.cz/index-en.html>

Region górniczy w okresie transformacji

Przejście na gospodarkę neutralną dla klimatu może mieć pozytywny wpływ na gospodarkę UE. Jednak odejście od tradycyjnych sektorów, takich jak sektor węglowy, wiąże się również z szeregiem wyzwań i może zwiększać dysproporcje społeczne i regionalne. Właśnie dlatego należy dobrze zaplanować tak poważny proces modernizacji, tak aby wszystkim zagwarantować sprawiedliwą i społecznie akceptowalną transformację.

W ramach unii energetycznej Komisja uruchomiła inicjatywę mającą na celu zapewnianie regionom górniczym w okresie transformacji wsparcia dostosowanego do ich potrzeb. W ten sposób Komisja chce pomóc tym regionom w zaplanowaniu zmian strukturalnych związanych z transformacją energetyczną i przygotowaniu się na jej potencjalne negatywne skutki społeczno-gospodarcze.

Pomoc zapewniana jest regionom przez zespoły krajowe, w których skład wchodzi eksperci Komisji. Z inicjatywy Komisji powstała też platforma, która skupia zainteresowane strony oraz zapewnia im dostęp do wsparcia technicznego i budowania potencjału.

Zespoły krajowe ściśle współpracują z władzami regionalnymi i krajowymi oraz innymi podmiotami w zakresie opracowywania rozwiązań, których celem jest przyspieszenie procesu dywersyfikacji gospodarczej i transformacji technologicznej. Podpowiadają także regionom, jakie są najlepsze sposoby na skorzystanie z dostępnego finansowania, wykorzystanie swoich strategii inteligentnej specjalizacji, promowanie innowacyjnych przedsięwzięć oraz wdrożenie strategii obniżenia emisyjności. Dotyczy to także finansowania ze środków polityki spójności, która zapewnia stabilne i długoterminowe ramy inwestycyjne.

Regiony dzielą się swoimi doświadczeniami za pośrednictwem platformy, skupiającej regionalnych i krajowych przedstawicieli, partnerów społecznych, przemysł i społeczeństwo obywatelskie w celu wymiany dobrych praktyk i uczenia się od siebie. Kopalnie węgla wciąż istnieją w 41 regionach Europy znajdujących się w 12 państwach członkowskich, m.in. w Czechach, gdzie nadal wydobywa się węgiel w kraju morawsko-śląskim, usteckim i karlowarskim. W kraju morawsko-śląskim, który dołączył do platformy w marcu 2018 r., sektor górniczy zatrudnia 10 000 osób.

Pierwsza fala zamykania kopalń miała miejsce w 1989 r. Obecna druga fala ma bezpośredni wpływ na wszystkie dziedziny życia: ponieważ w regionie działa kilka dużych przedsiębiorstw przemysłowych zależnych od węgla, transformacja energetyczna może przyczynić się do zmniejszenia liczby osób

< Budynek starej kopalni „Barbora” znajdującej się niedaleko Karwiny są przekształcane m.in w tereny rekreacyjne

opuszczających region z powodu utraty pracy. Jednocześnie tradycyjne elektrownie węglowe zostaną zamknięte, co może spowodować wzrost cen energii, a proces zastąpienia ich nową infrastrukturą energetyczną będzie wymagał ogromnego wysiłku i znacznych nakładów finansowych.

Nowy początek

Czeski rząd uruchomił program RE:START, którego celem jest wspieranie regionów podczas procesu transformacji i pomaganie w rozwiązywaniu problemów strukturalnych. Głównym gwarantem programu jest rząd, mimo że na realizację programu nie przyznano środków z żadnego konkretnego funduszu. Program RE:START wykorzystuje istniejące mechanizmy dostępu do środków publicznych pochodzących zarówno z programów europejskich, jak i krajowych. W jego ramach ogłaszane są zaproszenia do składania wniosków skierowane do trzech regionów górniczych, możliwe jest także nadawanie priorytetu projektom na rzecz tych regionów, realizowanym ze środków krajowych, na przykład poprzez przyznawanie dodatkowych środków. Obecnie wnioskodawcy mogą korzystać z programów o łącznej wartości 700 mln EUR.

W ramach projektu RE:START opracowano strategię restrukturyzacji, która wyznacza kilka kluczowych priorytetów transformacji dla kraju morawsko-śląskiego. Dzięki temu lokalne firmy otrzymują pomoc w dostosowaniu się do zmian, a nowe projekty przyciągną inwestorów zagranicznych, tworząc więk-

szą wartość dodaną. Priorytetowe znaczenie mają także: wsparcie dla badań i rozwoju oraz korzyści dla gospodarki tego obszaru. Nie zapomina się również o mieszkańcach – region dąży do zapewniania lepszych możliwości edukacyjnych w zakresie kierunków technicznych, usuwając w ten sposób bariery związane z ewentualną niestabilnością społeczną.

Jedną z inicjatyw w ramach transformacji jest projekt „Krajobraz po wydobywaniu” realizowany na rzecz obszaru między miastami Karwina, Hawierzów i Orłowa, w którym w ciągu ostatnich trzech stuleci górnictwo węglowe odegrało ogromną rolę. Niektóre kopalnie nadal działają, ale planuje się ich zamknięcie, co oznacza, że trzeba znaleźć nowe, racjonalne i skuteczne rozwiązania dla regionu.

Tereny byłych kopalń węgla można wykorzystać jako obszary produkcyjne dla przemysłu lekkiego; można na nich zbudować parki rozrywki lub ośrodki badań i rozwoju; można je także przeznaczyć na inne różne cele albo zamienić w tereny rekreacyjne. Trwają prace nad uatrakcyjnieniem obszarów tzw. Karwińskiego Morza oraz terenu wokół kościoła zwanego „Czeską Pizą”, który w ciągu ostatnich 300 lat zapadł się o 37 metrów. Na nadanie nowych funkcji czekają także hale produkcyjne kopalni „Barbora” oraz 80-metrowa wieża szybowa kopalni „František”.

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://restartregionu.cz/in-english/>

Poczucie dumy z własnego regionu i jego dynamicznego rozwoju

Północno-wschodnia część Czech była niegdyś nazywana stalowym sercem kraju zamieszkanym przez wyjątkowo zahartowanych ludzi. Obecnie region ten jest postrzegany w zupełnie innym świetle. Zespół *Panoramy* zaprosił hetmana kraju morawsko-śląskiego Ivo Vondráka do podzielenia się swoimi refleksjami na temat procesu transformacji, w wyniku której Śląsk Morawski stał się jednym z najbardziej dynamicznie rozwijających się regionów w kraju, który wspiera innowacje i stawia na edukację, jednocześnie przyciągając co roku coraz więcej turystów.

Kraj morawsko-śląski znajduje się w okresie transformacji. Jaką rolę w tym procesie odegrało według Pana wejście Czech do Unii Europejskiej?

Po 15 latach od wejścia do Unii nadal uważam, że była to dobra decyzja, która przyniosła wiele korzyści dla naszego regionu, a co najważniejsze – dla jego mieszkańców. Kraj morawsko-śląski posiada długą historię przemysłu opartego na eksploatacji bogatych pokładów węgla. Na obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego znajdują się największe w kraju złoża węgla, którego wydobycie w tym regionie rozpoczęło w XVIII wieku.

Kryzys, jaki dotknął górnictwo pod koniec ubiegłego stulecia, był ogromnym szokiem dla władz i mieszkańców regionu. Wejście do UE pomogło nam stawić czoła zmianom i przygotować się na przyszłość „bez węgla”. Zbliżający się upadek górnictwa będzie miał również wpływ na inne gałęzie przemysłu, które są bezpośrednio zależne od węgla, takie

jak produkcja stali czy produkcja energii elektrycznej. Właściwym sposobem poradzenia sobie z tymi zmianami jest wspieranie rozwoju innowacji, cyfryzacji i nowych umiejętności.

Uważam, że obraliśmy dobry kierunek rozwoju. Większość mieszkańców naszego regionu była zatrudniona w sektorze przemysłu ciężkiego. Dobra wiadomość jest taka, że obecnie branże związane z technologiami informacyjnymi i produkcją pojazdów zatrudniają taką samą liczbę osób co przemysł stalowy, dzięki czemu możemy zapewniać naszym mieszkańcom ciekawe oferty pracy. Kraj morawsko-śląski to region, który od dawna musi się zmagać z odpływem ludności. Jednak najnowsze dane wyglądają optymistycznie – liczba osób opuszczających ten obszar spadła o połowę w ciągu jednego roku. Naszym celem jest zatrzymanie emigracji utalentowanych, doświadczonych i młodych osób. W praktyce oznacza to konieczność zapewnienia im dobrej pracy za godziwe wynagrodzenie, a także ciekawej oferty spędzania

wolnego czasu w przyjemnych warunkach i zdrowym środowisku.

Jak pomaga w tym finansowanie z funduszy unijnych? Czy może Pan wskazać konkretne projekty?

Fundusze europejskie w znacznym stopniu przyczyniają się do podnoszenia jakości życia w kraju morawsko-śląskim. Najważniejsze projekty są realizowane w takich dziedzinach jak transport, usługi socjalne, opieka zdrowotna, nauka, badania i innowacje. Gdyby nie wsparcie finansowe ze środków UE, wiele projektów nie doszłoby do skutku lub byłyby realizowane znacznie wolniej i na mniejszą skalę.

Unijne dotacje stanowią ogromny wkład w odbudowę i rozwój infrastruktury transportowej, a co istotne, wysokiej jakości infrastruktura transportowa wywołuje ekonomiczny efekt mnożnikowy, przyczyniający się do zwiększenia zatrudnienia i stabilizacji gospodarczej. Jeśli chodzi o konkretne projekty, region

» Platforma dla regionów górniczych w okresie transformacji jest kluczowym narzędziem; decyzję Komisji Europejskiej w tej kwestii oceniliśmy bardzo pozytywnie. »

zainwestował w przebudowę i naprawę dróg 207 mln EUR pochodzących ze środków unijnego Regionalnego Programu Operacyjnego Śląska Morawskiego oraz ze środków własnych. Jedną z największych inwestycji, o wartości mniej więcej 21 mln EUR, była budowa obwodnicy Opawy, dzięki której zmniejszyło się natężenie ruchu w mieście.

Nie mniej ważne były również projekty dotyczące opieki zdrowotnej: dofinansowanie z UE umożliwiło wybudowanie sal operacyjnych w szpitalu we Frydku-Mistku i pomogło w budowie i wyposażeniu oddziałów szpitalnych w Szpitalu Śląskim w Opawie.

Ponadto przeznaczono niemal 228 mln EUR na budowę ośrodków badawczych w takich dziedzinach jak energia, środowisko i superkomputery. Realizacja koncepcji Przemysłu 4.0 jest dla nas równie ważna, jak wspieranie inteligentnych technologii w naszych miastach i regionach.

Zasoby, do których możemy uzyskać dostęp za pośrednictwem funduszy europejskich, są istotnym filarem rozwoju naszego regionu. Platforma dla regionów górniczych w okresie transformacji jest kluczowym narzędziem; decyzję Komisji Europejskiej w tej kwestii oceniliśmy bardzo pozytywnie. Przejście na niskoemisyjną produkcję energii jest również wspierane przez rząd Czech w ramach opracowanego przezeń programu RE:-START, który ma na celu zaspokojenie szczególnych potrzeb regionów górniczych w okresie transformacji.

Jaki jest plan regionu na wykorzystanie unijnych środków w przyszłości?

Władze kraju morawsko-śląskiego ustaliły ramy dla procesu transformacji regionu zgodnie z rządową strategią restrukturyzacji. Chcemy nadal wspierać lokalnych przedsiębiorców, aby mogli poradzić sobie ze skutkami zachodzących zmian, a poza tym przyciągnąć więcej firm zorientowanych na rozwój i eksport, zarówno z Czech, jak i zagranicą. Kluczowym priorytetem jest wspieranie działalności badawczo-rozwojowej, która przyniesie korzyści lokalnej gospodarce. Na tym polu przyjęliśmy aktywne podejście oparte na współpracy z władzami Ostrawy i uczelniami wyższymi, czego wynikiem jest ustanowienie Morawsko-Śląskiego Centrum Innowacji (Moravian-Silesian Innovation Centre, MSIC). To przedsięwzięcie przyczyniło się do szerszego wykorzystania innowacyjnych rozwiązań, a co za tym idzie – do rozwoju przedsiębiorstw. Uruchomienie MSIC było absolutnie kluczową inicjatywą dla naszego regionu. Jest to miejsce, w którym utalentowane osoby mierzą się z odważnymi pomysłami, co daje możliwość wytyczania przyszłych kierunków rozwoju regionu. Wierzę, że portfolio usług oferowanych przez MSIC można rozszerzyć, tak aby ośrodek ten w większym stopniu wspierał przedsiębiorczość, innowacyjność i odważne planowanie.

Kolejnym ważnym partnerem w projekcie rozwoju naszego regionu jest firma inwestycyjno-rozwojowa MSID (Moravian-Silesian Investment and Develop-

ment), która wspiera rozwój nie tylko za pośrednictwem przedsiębiorstw i procesów marketingowych, ale także w drodze inwestycji. Z kolei morawsko-śląski pakt na rzecz zatrudnienia (MSPakt) pomaga nam zarządzać regionalnym rynkiem pracy. Te trzy inicjatywy – MSIC, MSID i MSPakt – znacząco przyczyniają się do rozwoju naszego regionu, zwiększając jego konkurencyjność i podnosząc jakość życia mieszkańców. Uważam, że dzięki pomocy UE mieliśmy bardzo dobry start, a teraz możemy podejmować dalsze działania zmierzające do zakończenia procesu transformacji.

Nie spoczęliśmy na laurach, a wręcz przeciwnie, mamy bardzo konkretne plany. Przykładem tego jest projekt „Krajobraz po wydobywaniu”, mający na celu znalezienie racjonalnych i skutecznych sposobów na wykorzystanie obszarów górniczych, które ucierpiały na skutek wydobycia węgla. W planach mamy również budowę kompleksowego ośrodka rehabilitacyjnego w Trzyńcu oraz modernizację oddziału chorób płuc w szpitalu we Frydku-Mistku. Przygotowywane są również projekty strategiczne dotyczące poprawy standardów kształcenia. Wiemy zatem, jak dobrze wykorzystać fundusze europejskie, stawiając w naszych projektach na poprawę warunków życia naszych obywateli i ochronę środowiska. Byłbym zachwycony, gdyby nasz region nadal mógł korzystać z unijnego wsparcia, które jest niezwykle ważne zarówno dla kraju morawsko-śląskiego, jak i dla ludzi, którzy tu mieszkają. ■

Nowe oblicze Dolnych Witkowic

Dolne Vitkovice w Czechach to wyjątkowy teren poprzemysłowy, w którym można nie tylko poznać historię zachowanego autentycznego toku technologicznego „węgiel–koks–żelazo”, ale także miło spędzić czas wolny i dowiedzieć się więcej o świecie przyrody i techniki.

W 1828 r. powstała tu huta żelaza, a następnie kopalnia węgla – region stał się regionem przemysłowym, oferującym zatrudnienie tysiącom osób, aż do 1998 r., kiedy wygaszono ostatnie piece hutnicze.

Po zamknięciu huty i kopalni władze regionu stanęły przed dylematem: co zrobić z tymi wyjątkowymi terenami poprzemysłowymi? Jedną z opcji było zburzenie budynków. Na szczęście władze postawiły na transformację tego miejsca, zmieniając je w jedyną w swoim rodzaju przestrzeń kulturalno-edukacyjną dla odwiedzających w każdym wieku (zobacz film, link na końcu artykułu).

1. Sala Gong: Kiedyś był to zbiornik do składowania 50 000 metrów sześciennych oczyszczonego gazu wielkopiecowego. Teraz jest to Sala Gong, która może pomieścić nawet 2000 osób biorących udział w imprezach edukacyjnych, kulturalnych i towarzyskich. Mają w niej zajęcia studenci uniwersytetów, odbywają się też w niej międzynarodowe konferencje i kongresy, a także warsztaty, szkolenia i wystawy sztuki.

2. Bolt Tower: Dawniej w Wielkim Piecu nr 1 codziennie produkowano do 1 200 ton surówki żelaza. Dziś odwiedzający zabierani są na wycieczki prowadzące śladami produkcji

UDANY PILOTAŻOWY PROJEKT MIESZKALNICTWA SOCJALNEGO W OSTRAWIE

Projekt ukierunkowany na działania integracyjne i mieszkalnictwo socjalne – „Moje miejsce do życia” – zdobył nagrodę RegioStars 2018 w kategorii 3: tworzenie lepszego dostępu do usług publicznych. W ramach projektu wyremontowano 150 mieszkań w trzecim największym mieście Czech, zapewniając zakwaterowanie rodzinom, które bez tej pomocy musiałyby żyć w gorszych warunkach. Opracowano także procedury ubiegania się o mieszkanie socjalne, zasady współpracy z władzami dzielnic miasta oraz procedury udzielania mieszkańcom pomocy społecznej. Dzięki realizacji projektu mieszkańcy w niekorzystnej sytuacji mogą prowadzić bardziej stabilne i bezpieczne życie, a także uczestniczyć w życiu społecznym.

<https://europa.eu/!JR33tP>

3.

4.

5.

6.

surówki żelaza, na których mogą poznać cały proces produkcyjny w tym najstarszym zachowanym miejscu huty – fundamenty pieca pochodzą z 1911 r. Od maja 2015 r. można też wejść na platformę widokową na wieży nazwanej Bolt Tower i spędzić czas w najwyższej położonej kawiarni w Ostrawie.

3. Świat Techniki: Na powierzchni 14 000 m² znajduje się centrum nauki i techniki, w którym w kreatywny i rozrywkowy sposób można poznać sekrety najnowszych technologii, zagadki świata nauki, ciekawostki przyrodnicze i nowinki techniczne. Młodzi i dorośli odkrywcy mogą dowiedzieć się, jak funkcjonują miasta, jak działa radio lub ciało człowieka, czym jest tęcza lub na czym polega nawigacja statków. W tym imponującym pod względem architektonicznym budynku znajdują się doskonale wyposażone sale lekcyjne, sale wykładowe, sala kinowa dla 200 widzów oraz nowoczesny sprzęt techniczny i audiowizualny.

4. Mały Świat Techniki U6: Dwie olbrzymie 900-tonowe dmuchawy otoczone są ponad setką interaktywnych eksponatów, które w rozrywkowy sposób wyjaśniają zagadnienia z zakresu nauki i technologii. Odwiedzający mogą zobaczyć rzeczy, których nigdy wcześniej nie widzieli, rozwiązując nawet najbardziej skomplikowane problemy techniczne wśród historycznych dmuchaw i ruchomych eksponatów. Mogą spróbować rozwalcować własną blachę stalową, zbudować żelazny most lub wyprodukować energię elektryczną, a nawet „polecieć” w kosmos.

5. Hlubina: W maju 2015 r. tereny byłej kopalni Hlubina zostały otwarte dla odwiedzających jako część całego kompleksu przemysłowego. Dawne budynki zostały zmodernizowane, dzięki czemu powstała nowa dzielnica sztuki, w której można wziąć udział w wielu wydarzeniach związanych z naukami humanistycznymi, sztuką i rzemiosłem.

Dawne budynki produkcyjne i administracyjne zyskały nową funkcję jako centrum edukacyjno-kulturalne z salami kinowymi, salami do prób muzycznych, studiem nagraniowym, salami wystawienniczymi, pracowniami i salami tanecznymi.

6. Park festiwalowy: To miejsce o powierzchni 200 000 m² zapewnia wyjątkowe warunki do organizacji dużych i małych festiwali oraz mniejszych imprez w industrialnej scenerii.

Wszystkie atrakcje powstały dzięki środkom unijnym: 8 projektów zrealizowano dzięki dofinansowaniu z EFRR w wysokości prawie 48 mln EUR. Łączna wartość inwestycji w te projekty wyniosła prawie 70 mln EUR.

Transformacja tych terenów przemysłowych przyczyniła się również do aktywizacji regionu dzięki realizacji kilkadziesiąt innych projektów z różnych dziedzin. Miała także istotny wkład w ożywienie działalności edukacyjnej i kulturalnej nie tylko w skali lokalnej, ale również w całym kraju morawsko-śląskim. ■

WIĘCEJ INFORMACJI:

<http://www.dolnivitkovice.cz>

<https://www.youtube.com/watch?v=a3rR5VJK5p4&t=79s>

Fundusze unijne pobudzają turystykę w kraju morawsko-śląskim

Fundusze europejskie przyczyniają się również do zwiększenia atrakcyjności turystycznej kraju morawsko-śląskiego, ponieważ są przeznaczane na projekty mające na celu poprawę infrastruktury dla odwiedzających i turystów.

Małe miasteczka u podnóża Beskidów należą do miejsc, które koniecznie należy odwiedzić w Czechach. W Štramberku, który ze względu na swój urok bywa nazywany „Betlejem Morawskim”, nie można nie spróbować słynnych aromatycznych pierników. Z kolei Nowy Jiczyn może pochwalić się jednym z najpiękniejszych rynków w kraju. Odwiedzający mogą też wstąpić do punktu informacji turystycznej, który zaprasza na wystawę poświęconą produkcji kapeluszy, z czego dawniej słynęło miasteczko. Wystawa nie powstałaby bez wsparcia z EFRR w wysokości 238 436 EUR, czyli prawie połowy całkowitej wartości projektu – 511 929 EUR.

Kolejnym klejnotem u podnóża Beskidów jest miasto Příbor – miejsce narodzin Zygmunta Freuda. Oprócz domu rodzinnego tego słynnego ojca psychoanalizy w mieście można także podziwiać XVII-wieczny budynek kolegium pijarskiego. Gruntowna, dwuetapowa renowacja budynku została sfinansowana ze środków EFRR, który na realizację projektu przeznaczył 1 059 580 EUR. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 1 295 519 EUR. Wspaniałe ogrody klasztorne także odnowiono dzięki funduszom unijnym. W budynku kolegium znajduje się stała ekspozycja poświęcona Zygmuntowi Freudowi, biblioteka oraz wystawa o historii Příbora.

Atrakcje dla zdrowia

U podnóża Jesioników leży malownicza miejscowość uzdrowska Karlova Studánka, która szczyli się najczystszy powietrzem w Europie Środkowej. Za to w najstarszym czeskim mieście Bruntál turyści mogą zwiedzić pałac lub skorzystać z centrum odnowy biologicznej Wellness Centrum Bruntál i jego wielu atrakcji wodnych. Całkowity koszt odbudowy wyniósł 5 617 409 EUR, z czego UE przekazała kwotę 1 860 464 EUR.

Inną ciekawą atrakcją w tym regionie jest zabytkowa kolejka wąskotorowa z 1898 r., łącząca stację Třemešná ve Slezsku ze wsią Osobłoga i wijąca się po „trasie stu zakrętów”. Projekt modernizacji i rozwoju kolei wąskotorowej został częściowo sfinansowany przez UE (142 801 EUR, przy łącznej kwocie

projektu wynoszącej 350 940 EUR) i obejmował zakup zabytkowego taboru przeznaczonego na wycieczki.

Z Jesioników rowerzyści mogą wyruszyć w drogę malowniczą trasą rowerową, prowadzącą z Karniowa przez Opawę – miasto nazywane białą perłą Śląska – do barokowego pałacu Kravaře. Budowa trasy rowerowej łączącej Karniów i Velké Hoštice została zrealizowana dzięki wsparciu z funduszy UE w wysokości 1 638 630 EUR (całkowity koszt projektu wyniósł 2 403 372 EUR).

W końcu docieramy do Opawy, byłej stolicy Śląska Austriackiego, obecnie nieformalnej stolicy Śląska Czeskiego. Secesyjne kamienice, place i kościoły czynią z miasta prawdziwy klejnot. Pracował tu światowej sławy architekt Leopold Bauer, w mieście znajduje się także najstarsze i trzecie co do wielkości muzeum w Czechach – Muzeum Ziemi Śląskiej (założone w 1814 r.). Remont muzeum i wystawa o Śląsku, prezentująca historię regionu, jego kulturę i cuda natury dzięki bogatym zbiorom eksponowanym przy pomocy nowoczesnych technologii, zostały dofinansowane przez UE kwotą 2 885 571 EUR (przy łącznej wartości projektu wynoszącej 4 003 644 EUR).

Turyści zainteresowani prehistorią powinni odwiedzić DinoPark Ostrava, znajdujący się w pobliżu miejscowości Karwina, zbudowany dzięki funduszom unijnym (koszt dofinansowania to 1 054 172 EUR, a całkowita wartość projektu: 2 865 180 EUR). Na 35-hektarowej działce, wokół której jeździ kolejka Dino-Expres, można podziwiać dziesiątki pełnowymiarowych modeli dinozaurów z ery mezozoiku oraz 12-metrowy aktywny wulkan. Na terenie parku jest też kino 3D z atrakcjami dla dzieci.

Równie ważnym ośrodkiem turystycznym jest Ostrawa, stolica kraju morawsko-śląskiego. Wyjątkowa historia tego miejsca liczy sobie już 25 000 lat – to właśnie tutaj, na wzgórzu Landek, starożytni ludzie jako jedni z pierwszych na świecie zaczęli używać węgla. Późniejsza historia regionu jest także częściowo związana z węglem – przemysł górniczy odegrał tu bardzo dużą rolę. Ostrawa może poszczycić się unikalnym w skali europejskiej dziedzictwem przemysłowym: wśród atrakcji industrialnych warto wymienić kompleks huty Dolne Witkowice, kopalnię Hlubina oraz koksownię i wielkie piece huty Witkowice. ■

Reforma systemu pomocy społecznej w regionie

W 2003 r. kraj morawsko-śląski jako pierwszy w Czechach uruchomił pilotażowy projekt mający na celu reformę systemu pomocy społecznej. Przed reformą osoby z zaburzeniami psychicznymi lub innymi niepełnosprawnościami były trzymane w odosobnieniu w dużych zakładach znajdujących się w dość odległych miejscach i w kompletnie nienadających się do tego budynkach, takich jak zamki i klasztory.

Każdy zakład przyjmował od 100 do ponad 200 osób, a w każdym pokoju mieszkało 20 lub więcej pacjentów, którzy mogli korzystać tylko z jednej wspólnej łazienki czy toalety. Opiekę oferowano wyłącznie mężczyznom albo kobietom – dzieci trzymano razem z dorosłymi. Pacjentów zamykano w zakładach, pozbawiano wszelkich praw oraz zmuszano do przystosowania się do życia w nieodpowiednich warunkach, znacznie odbiegających od normalnych. Codziennie łamano ich podstawowe prawa człowieka i ograniczano ich prywatność i wolność osobistą. Oprócz tego przebywanie w takim otoczeniu powodowało, że tracili różne umiejętności oraz poczucie odpowiedzialności i samowystarczalności.

Aby położyć kres takim metodom – spuściźnie socjalizmu w Czechosłowacji – należało zmienić cały system. Projekt mający na celu całkowitą reformę systemu pomocy społecznej (2008–2019) rozpoczął się w 2008 r. we wszystkich 13 organizacjach regionalnych oferujących usługi opieki środowiskowej ponad 1 100 pacjentom.

W 2013 r. miasto Ostrawa zaangażowało się również w realizację programów zarządzanych przez kraj morawsko-śląski, których celem była poprawa jakości życia pacjentów oraz zapewnienie im podstawowych praw i wolności.

Do 2019 r. zainwestowano 44 mln EUR w poprawę jakości życia ponad 1 400 pacjentów, otwierając około 91 nowych placówek opiekuńczych w całym kraju morawsko-śląskim.

Innowacyjnym elementem projektu było stworzenie kompleksowego podejścia systemowego, które wcześniej nie istniało w Europie Środkowo-Wschodniej. Dzięki temu wielu pacjentów mogło przenieść się z zakładów do swoich rodzin biologicznych

lub rodzin zastępczych albo skorzystać z oferty placówek opiekuńczych i zamieszkać w mieszkaniach lub domach chronionych. W rezultacie wiele osób, przebywających do tej pory w dużych zakładach, mieszka we własnych mieszkaniach, pracuje i korzysta z różnego rodzaju usług w ramach opieki środowiskowej (zobacz film, link na końcu artykułu).

Inwestowanie w opiekę środowiskową

Wprowadzenie tych radykalnych reform nie byłoby możliwe bez finansowania z funduszy unijnych oraz budżetu rządu centralnego i kraju morawsko-śląskiego. W ramach reformy realizowanych jest kolejnych sześć projektów, których celem jest dalsze usprawnianie systemu pomocy społecznej w regionie. Dzięki dofinansowaniu z UE w wysokości około 6,4 mln EUR poprawi się jakość życia kolejnych 74 pacjentów.

Władze kraju morawsko-śląskiego chcą teraz wykorzystać doświadczenia zdobyte podczas realizacji projektu do zreformowania systemu opieki psychiatrycznej. Jeżeli uda się zapewnić finansowanie ze środków UE, w ramach dwóch projektów inwestycyjnych i dwóch projektów nieinwestycyjnych zostaną wprowadzone działania, dzięki którym osoby z zaburzeniami psychicznymi, od dłuższego czasu przebywające w szpitalach psychiatrycznych, będą także mogły skorzystać z opieki środowiskowej.

Podobną reformę systemu pomocy społecznej mogą także wprowadzać inne regiony i gminy, korzystając z informacji, doświadczeń i dobrych praktyk kraju morawsko-śląskiego. To właśnie ten region może być inspiracją dla innych regionów, w których podczas świadczenia opieki środowiskowej naruszane są podstawowe prawa i wolności człowieka i które chciałyby zreformować cały system (opieki w domach, szpitalach, domach dziecka itp.) ■

WIĘCEJ INFORMACJI:

<https://bit.ly/2FsSOYM>

PUNKT DANYCH

Dlaczego UE inwestuje w zapobieganie zagrożeniom?

Unijna polityka spójności pozwala chronić miliony obywateli, przeznaczając środki na zapobieganie pożarom lasów, zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz wzmacnianie odporności na inne katastrofy.

Unia Europejska musi mierzyć się z wieloma zagrożeniami, w tym powodziami i ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, które bardzo często dotyczą obszary wykraczające poza granice państw i mają gwałtowny przebieg ze względu na zmianę klimatu. W Europie Południowej i Środkowej występuje więcej fal upałów, pożarów lasów i susz, podczas gdy w Europie Północnej i Północno-Wschodniej częstszym zagrożeniem są większe opady deszczu i powodzie. Ponadto dziewięć regionów najbardziej oddalonych UE stoi przed szczególnymi wyzwaniem wynikającymi z wysokiego stopnia narażenia na wpływ zmiany klimatu (np. susze, powodzie, huragany i pandemie).

Tylko w 2018 r. w wyniku klęsk żywiołowych zginęło ponad 100 osób. Koszty gospodarcze są również ogromne: w 2016 r. w Europie odnotowano szkody o wartości blisko 10 mld EUR. Inwestowanie w zapobieganie zagrożeniom ma zasadnicze znaczenie dla zachowania zdolności do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Jest również bardziej skuteczne niż ponoszenie kosztów niepodjęcia żadnych działań: każde 1 euro wydane na działania zapobiegawcze pozwoli zaoszczędzić co najmniej 4 euro na działaniach związanych z reagowaniem kryzysowym.

To władze lokalne i regionalne jako pierwsze muszą mierzyć się ze skutkami klęsk żywiołowych, dlatego unijna polityka spójności UE jest kluczowym instrumentem w zarządzaniu ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi.

Priorytety finansowania na okres 2014–2020

W unijnym budżecie przeznaczono prawie 8 mld EUR na przystosowanie się do zmiany klimatu oraz zapobieganie zagrożeniom i zarządzanie ryzykiem. Polityka spójności jest więc jednym z najważniejszych źródeł finansowania w tym zakresie i stanowi istotny wkład w realizację powiązanych inicjatyw Komisji. Jeżeli dodamy do tego współfinansowanie krajowe, łączna wartość środków sięga blisko 10 mld EUR.

Dla większości państw członkowskich oraz partnerów wdrażających wiele różnych programów Interreg zapobieganie

zagrożeniom stało się priorytetem na okres finansowania 2014–2020. Ponadto zapobieganie zagrożeniom, odporność na klęski żywiołowe i przystosowanie się do zmiany klimatu są częścią innych priorytetów finansowania w ramach polityki spójności, takich jak innowacje, efektywność energetyczna i gospodarka wodna.

W ramach realizacji ogólnych priorytetów wybrano zestaw konkretnych, najpilniejszych działań.

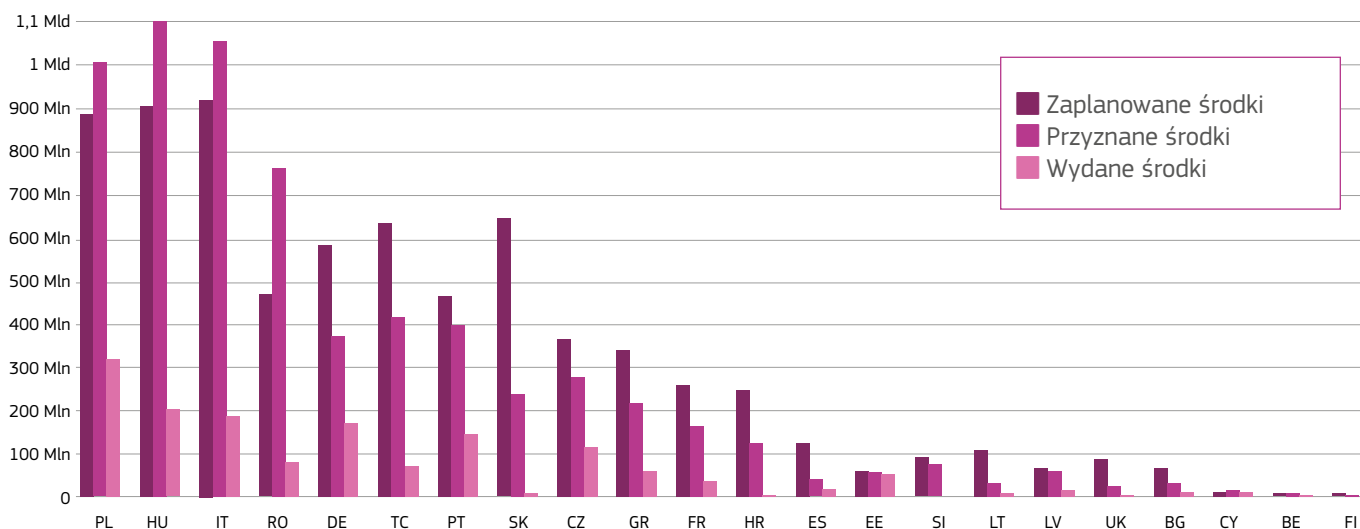
Środki są głównie przeznaczane na projekty związane z **zapobieganiem** najbardziej niekorzystnym skutkom klęsk żywiołowych, np.:

- ▶ podejmowanie działań mających na celu zwiększenie stanu wiedzy na temat zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi: plany powodziowe, narzędzia ICT, systemy wczesnego ostrzegania, modelowanie, radary, nadzór wideo itp.;
- ▶ przygotowywanie i wdrażanie strategii działań zapobiegawczych, planów działania i wytycznych, w tym na szczeblu lokalnym;
- ▶ prowadzenie kampanii podnoszących świadomość i szkoleń (np. w zakresie metod budownictwa antysejsmicznego);
- ▶ zabezpieczanie budynków i sieci przed skutkami klęsk żywiołowych (np. szkoły odporne na trzęsienia ziemi);
- ▶ budowanie infrastruktury przeciwpowodziowej: wałów opaskowych i przeciwpowodziowych, kolektorów deszczowych, zbiorników wodnych itp.;
- ▶ zarządzanie gruntami, lasami i rzekami w celu zapobiegania zagrożeniom związanym z gospodarką rzeczną, retencją wody, stabilizacją osuwisk, usuwaniem łatwopalnej biomasy z lasów, ochroną linii brzegowej, ograniczeniem procesu zasklepienia gleby itp.;
- ▶ stosowanie podejścia ekosystemowego do zapobiegania zagrożeniom: obszary zalewowe, zalesianie, zielona infrastruktura do zatrzymywania lub spływu wody, miejskie tereny zielone itp.

Niektóre państwa członkowskie inwestują również w działania związane z **gotowością** na wypadek klęsk żywiołowych, np.:

- ▶ budowanie infrastruktury dla jednostek obrony cywilnej: zintegrowanych stacji ratowniczych, centrów koordynacyjnych itp.;
- ▶ inwestowanie w pojazdy i sprzęt: pojazdy ratownicze, wozy strażackie, lodołamacze, helikoptery, samoloty, tymczasowe miejsca zakwaterowania w sytuacjach kryzysowych itp.;
- ▶ organizowanie szkoleń.

2014–2020 – Środki przeznaczone na zapobieganie zagrożeniom oraz ich wydatkowanie przez państwa członkowskie

Dodatkowo kilka państw członkowskich przeznacza środki na **działania naprawcze** związane z łagodzeniem skutków klęsk żywiołowych, np.:

- ponowne zalesianie po pożarach;
- odbudowa linii brzegowych i ekosystemów;
- tworzenie stref zagrożenia powodziowego;
- budowanie infrastruktury zabezpieczającej przed huraganami i jej odbudowa po ich przejściu w regionach najbardziej oddalonych.

Jak wspomniano powyżej, zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi nie jest odosobnionym działaniem w ramach polityki spójności, ale jest powiązane z innymi obszarami wsparcia oraz z działaniami krajowymi i lokalnymi, takimi jak planowanie przestrzenne. Włączeniu działań związanych z zapobieganiem zagrożeniom (i przystosowaniem się do zmiany klimatu) do głównego nurtu polityki towarzyszy promowanie zasady zrównoważonego rozwoju, dzięki której coraz częściej stosuje się podejście ekosystemowe i zieloną infrastrukturę.

Wsparcie w ramach polityki spójności uzupełniają inne instrumenty UE, takie jak unijny mechanizm ochrony ludności, Euro-

pejski Fundusz Solidarności, program „Horyzont 2020” oraz program LIFE.

Skuteczność inwestowania środków w zapobieganie zagrożeniom można najlepiej zobaczyć na konkretnych przykładach. Bardzo często realizuje się projekty związane z **ochroną przeciwpowodziową**. Jednym z wielu przykładów udanych inwestycji są działania podjęte w Attyce Zachodniej, w Grecji – regionie, który od wielu lat często zmaga się z powodzią. W ramach Funduszu Spójności przeznaczono 80 mln euro na finansowanie projektu ochrony przeciwpowodziowej wzdłuż rzeki Eschatia, zabezpieczając 134 000 lokalnych mieszkańców i ich mienie przed powodzią na przedmieściach Aten. Dzięki realizacji projektu udało się także stworzyć ponad 700 nowych miejsc pracy oraz promować rewitalizację obszarów miejskich w regionach o niskich dochodach. Nowa infrastruktura przeciwpowodziowa okazała się bardzo skuteczna: region nie musi już walczyć z powodzią, dzięki czemu możliwe będzie zagospodarowanie obszarów położonych w górnym biegu rzeki. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes/5#>

Czy istnieją kwestie, które chcieliby Państwo omówić w przyszłych edycjach PUNKTU DANYCH Panoramy?

Czy istnieje zbiór danych, który chcieliby Państwo umieścić w otwartej platformie danych EFSI?

Jeśli tak, prosimy o kontakt na adres: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Zachęcamy do śledzenia najnowszych informacji na Twitterze [#ESIFopendata](https://twitter.com/ESIFopendata)

lub do zapisania się do naszego newslettera: http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

Tworzenie synergii pomiędzy lokalnymi europejskimi ekosystemami cyberbezpieczeństwa

Korzystając z uprzywilejowanego połączenia z lokalnymi ekosystemami, europejskie regiony odgrywają istotną rolę we wzmacnianiu europejskiego sektora cyberbezpieczeństwa i zwiększaniu jego międzynarodowej konkurencyjności.

Przyszłość cyberbezpieczeństwa w UE będą w dużej mierze kształtowały działania polityczne, które mają bezpośredni wpływ na regionalne ekosystemy cyberbezpieczeństwa. Wśród tych działań znajdują się takie inicjatywy jak ośrodki innowacji cyfrowych (DIH) oraz regionalne strategie badań naukowych i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji.

Władze regionalne dysponują środkami zapewniającymi zorganizowaną współpracę z lokalnymi użytkownikami końcowymi, operatorami infrastruktury krytycznej i dostawcami usług, a także innowacyjnymi małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP), instytucjami badań naukowych i innowacji oraz ośrodkami szkoleniowymi.

Współpraca międzyregionalna może zatem być postrzegana jako kluczowy sposób na wzmacnianie europejskiego rynku cyberbezpieczeństwa i zwiększanie jego konkurencyjności. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) zainwesto-

wał 1,53 mln EUR w pięcioletni program współpracy międzyregionalnej Interreg Europe CYBER. Program ma na celu zwiększenie konkurencyjności unijnych MŚP zajmujących się cyberbezpieczeństwem poprzez tworzenie synergii między europejskimi regionami specjalizującymi się w cyberbezpieczeństwie, znanymi również jako europejskie doliny cyfrowe.

Główne wyzwania

Projekt Interreg Europe CYBER, rozpoczęty w czerwcu 2018 r., ma na celu usunięcie trzech głównych barier, które uznano za główne czynniki wpływające na konkurencyjność MŚP zajmujących się cyberbezpieczeństwem w Europie. Pierwsza bariera dotyczy braku koordynacji między właściwymi podmiotami. Kolejną jest rosnący niedobór wykwalifikowanej kadry zajmującej się cyberbezpieczeństwem. Ostatnią barierą jest fragmentacja europejskiego rynku cyberbezpieczeństwa.

W pierwszym roku realizacji projektu partnerzy pracują nad stworzeniem listy podmiotów zajmujących się cyberbezpieczeństwem w ramach regionalnych ekosystemów oraz analizowaniem ich mocnych i słabych stron. Dzięki temu możliwe będzie opracowanie dobrych praktyk, znalezienie rozwiązań mających na celu usunięcie istniejących barier oraz udoskonalenie instrumentów polityki publicznej w taki sposób, aby wspierać konkurencyjność regionalnych MŚP zajmujących się cyberbezpieczeństwem.

Estonia: przykład skutecznego ekosystemu cyberbezpieczeństwa

Estoński Urząd ds. Systemów Informatycznych, który jest odpowiedzialny za krajowe systemy informatyczne i sieci komputerowe, jest jednym z partnerów regionalnych w projekcie Interreg Europe CYBER.

Estonia posiada bardzo rozbudowany, lokalny ekosystem cyberbezpieczeństwa, w ramach którego inwestorzy, przedstawiciele biznesu, środowiska akademickie i organy rządowe mogą współpracować ze sobą i wymieniać się pomysłami, korzystając z różnych platform, np. Centrum Innowacji i Biznesu Mektory przy Uniwersytecie Technicznym w Tallinnie lub centrum informacyjnego e-Estonia Showroom. Są to miejsca umożliwiające tworzenie sieci kontaktów, w których MŚP, inwestorzy, dyrektorzy przedsiębiorstw i decydenci polityczni mogą dzielić się pomysłami i omawiać strategię na rzecz lokalnego ekosystemu cyberbezpieczeństwa. W rezultacie estoński ekosystem cyberbezpieczeństwa może poszczycić się dobrze prosperującymi firmami z sektora MŚP – np. SpectX, CyEx

Technologies, Cybernetica i Guardtime – zdolnymi do świadczenia wysokiej jakości usług i rozwiązań w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom dla cyberbezpieczeństwa.

W 2019 r. zespół projektu będzie koncentrować się na bliższym poznaniu ekosystemów cyberbezpieczeństwa z trzech innych regionów: Walonii (Belgia), Kastylija i León (Hiszpania) oraz Bretanii (Francja).

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://www.interregeurope.eu/cyber/>

Sieć europejskich dolin cyfrowych

Interreg Europe CYBER

Program współpracy międzyregionalnej mający na celu udoskonalenie instrumentów polityki publicznej w taki sposób, aby zwiększać konkurencyjność firm zajmujących się

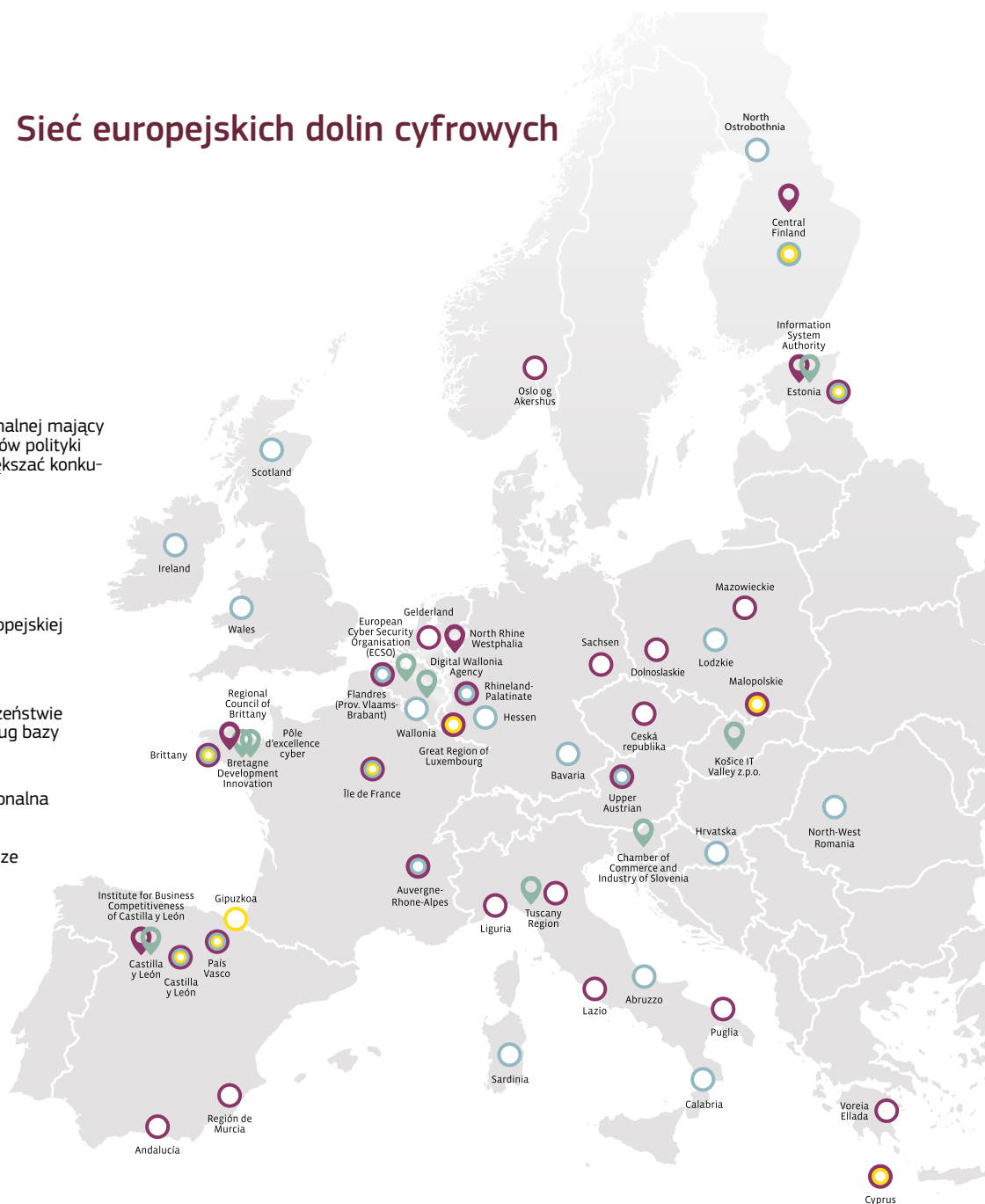
Europejskie doliny cyfrowe Działania pilotażowe

Odporność, prewencja i obrona: tworzenie silnego sektora cyberbezpieczeństwa dla Unii Europejskiej

Ośrodki innowacji cyfrowych specjalizujące się w cyberbezpieczeństwie (działające lub w organizacji według bazy danych WCB)

Inteligentna specjalizacja lub regionalna strategia cyberbezpieczeństwa

Regionalni członkowie ECSO (władze i klastry regionalne)

Londyn, Zjednoczone Królestwo

Mediolan, Włochy

Haga, Holandia

Jak wizja miasta staje się rzeczywistością dzięki instrumentom finansowym

Multiregionalny program wsparcia (MRA) jest częścią platformy doradczej *fi-compass*, która została stworzona przez Komisję Europejską we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym jako baza usług doradczych w zakresie instrumentów finansowych wspieranych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (ESI). Założeniem projektów MRA – w które zaangażowane są co najmniej dwie instytucje zarządzające z różnych państw członkowskich UE – jest ocena możliwości wykorzystania instrumentów finansowych funduszy ESI w konkretnych obszarach tematycznych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Ich celem jest ułatwienie szerszego wykorzystania instrumentów finansowych zarówno pod względem zainwestowanych środków z funduszy ESI, jak i zasięgu geograficznego lub tematycznego instrumentów, a także zachęcenie regionów z różnych państw członkowskich do współpracy, wymiany najlepszych praktyk i do uczenia się od siebie nawzajem.

Miasta w centrum polityki UE

Ponad 70% obywateli Europy zamieszkuje obszary miejskie, a w przyszłości odsetek ten ma się jeszcze zwiększyć. Każdego dnia władze miast w całej Europie

opracowują plany rozwoju obszarów miejskich z myślą o rozwiązaniu najpilniejszych problemów, takich jak rosnąca liczba ludności, zmiana klimatu i transformacja cyfrowa. Na podstawie określonych przez siebie kompleksowych strategii i długoterminowych celów polityki władze miast podejmują działania na rzecz tworzenia tanich mieszkań, promowania projektów w zakresie efektywności energetycznej, rewitalizacji dzielnic i usprawnienia transportu publicznego. Jednak są one w stanie skutecznie wdrażać swoje plany strategiczne tylko wtedy, gdy mają dostęp do źródeł finansowania. Bez znaczącego udziału kapitału publicznego i prywatnego nadal trudno jest przekształcić wizję miasta w rzeczywistość.

W 2013 r. decyzją władz holenderskiego miasta Hagi przeznaczono 4 mln EUR na realizację pilotażowego projektu polegającego na uruchomieniu instrumentu finansowego w ramach inicjatywy JESSICA, przeznaczonego na inwestycje w rozwój efektywności energetycznej. W tamtym czasie osoby zaangażowane w ten projekt prawdopodobnie nie spodziewały się, że w ciągu czterech lat będą zarządzać funduszem zarządzającym posiadającym aktywa o wartości przekraczającej 46 mln EUR z przeznaczeniem na innowacje, zrównoważony rozwój i rozwój obszarów miejskich.

Pierwsze kroki w celu utworzenia funduszu nie były jednak takie proste.

„Kiedy zakładaliśmy fundusz, musieliśmy znaleźć odpowiedź na wiele wątpliwości i przezwyciężyć wiele technicznych przeszkód, aby stworzyć solidne i bezpieczne podstawy dla przyszłych inwestycji”, wspomina William van den Bungelaar, sekretarz funduszu zarządzającego „*Holdingsfonds Economische Investerings Den Haag*” (HEID).

Haga ma teraz zespół doświadczonych praktyków, którzy ściśle współpracują z niezależnym zarządcą funduszu w celu monitorowania i wspierania instrumentów finansowych dostępnych w tym mieście. Po sukcesie, jakim okazał się fundusz HEID, wykorzystywanie instrumentów finansowych do finansowania projektów o strategicznym znaczeniu dla miasta stało się powszechne.

Odnawialne inwestycje w całej Europie

Aby rozwinąć swoją dotychczasową wiedzę na temat instrumentów finansowych, władze Hagi we współpracy z trzema innymi europejskimi miastami – Manchesterem, Mediolanem i Londynem – uruchomiły projekt MRA o nazwie „Revolving Investments in Cities in Europe” (RICE). Projekt ten miał za zadanie wspierać opracowanie nowych instrumentów finansowych z myślą o zwiększeniu wkładu sektora prywatnego w rozwój obszarów miejskich, w szczególności w dziedzinie inteligentnych miast. W ramach projektu ustalono wspólne potrzeby finansowe miast, identyfikując w ten sposób sektory, w których instrumenty finansowe sprawdzą się najlepiej jako wsparcie dla projektów wpisujących się w priorytetowe cele polityczne danego miasta. Wśród sektorów o największych potrzebach finansowych należy wymienić sektor transportu, sektor energetyczny, mieszkalnictwo i przestrzeń do pracy, zieloną i niebieską infrastrukturę czy też rozwój gospodarczy w szerszym znaczeniu, który obejmuje małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) oraz start-upy, jak również rozwój nowych obiektów handlowych i innowacyjnych.

Partnerzy MRA-RICE mogli wykorzystać doświadczenia poszczególnych miast biorących udział w projekcie.

„Wykorzystanie instrumentów finansowych w Manchesterze można określić mianem sukcesu, który przyniósł miastu daleko idące korzyści”, mówi Mark Duncan z Rady Miasta Manchesteru. W podobnym tonie wypowiada się Binal Cadieu, przedstawiciel Władz Wielkiego Londynu, który zachwala potencjał nowego instrumentu finansowego o nazwie „Mayoral Energy Efficiency Fund” (MEEF), czyli funduszu ustanowionego w Londynie. „Jako fundusz odnawialny, MEEF oferuje model wykorzystujący miliony funtów z sektora prywatnego do realizacji projektów na rzecz ograniczenia emisji”, tłumaczy Cadieu.

Model funduszu miejskiego RICE

W ramach projektu RICE opracowano model funduszu miejskiego, który można dostosowywać do specyficznych potrzeb poszczególnych miast w całej Unii Europejskiej w celu wspierania ich rozwoju. Jest on bardzo elastyczny, gdyż uwzględnia najlepsze praktyki zaobserwowane wśród partnerów RICE. W skrócie można go zdefiniować jako „niezależnie zarządzany instrument finansowy, kierowany przez władze miasta, dla którego ustala się strategię inwestycyjną dostosowaną do kluczowych priorytetów miasta, i który zapewnia znaczący efekt dźwigni w odniesieniu do inwestycji publicznych”.

William van den Bungelaar, kierownik projektu RICE, podkreśla korzyści płynące z partnerstwa.

„Model RICE ustanawia elastyczne ramy dla dowolnego instrumentu finansowego na rzecz rozwoju obszarów miejskich, który zapewnia znaczący efekt dźwigni dla inwestycji publicznych, a także pakiet pomocy technicznej wspierający skuteczne wdrażanie”, mówi. „Model z założenia jest prosty, powtarzalny i elastyczny, tak że może być stosowany przez innych jako podstawa instrumentu finansowego na rzecz rozwoju obszarów miejskich”.

Powierzenie zarządzania funduszem niezależnemu podmiotowi usprawnia jego funkcjonowanie, przy czym za rozwój strategii dotyczących inwestycji miejskich odpowiedzialne są władze miasta. Dzięki utworzeniu funduszu miejskiego europejskie miasta mają możliwość realizacji swojej wizji i strategii.

Wykorzystanie wsparcia w ramach polityki spójności

Zasoby publiczne, takie jak fundusze ESI, odgrywają kluczową rolę w eliminowaniu luk rynkowych, umożliwiając wielu projektom dostęp do finansowania UE, które w przeciwnym razie byłoby niedostępne lub zbyt drogie. Jeśli miasta posiadają dostęp do funduszy ESI, mogą z powodzeniem wdrażać instrumenty finansowe dostosowane do ich lokalnych potrzeb, skutecznie mobilizując innych inwestorów z sektora publicznego i prywatnego do wspierania projektów. Przykładowymi instrumentami są kredyty i gwarancje na długoterminowe projekty miejskie, inwestycje kapitałowe i quasi-kapitałowe na inwestycje w projekty o wyższym profilu ryzyka lub łączenie pomocy o charakterze zwrotnym z dotacjami.

Wiele miast nie ma zbyt dużego doświadczenia w zakładaniu funduszy miejskich, dlatego jest im potrzebne profesjonalne wsparcie w projektowaniu i tworzeniu nowych instrumentów finansowych. Taką pomoc oferują programy pomocy technicznej wspierane przez Komisję Europejską, takie jak multiregionalny program wsparcia, które ułatwiają opracowanie i wdrożenie nowego funduszu miejskiego, pomagając miastom w budowaniu ich zdolności.

„Miastom, dla których instrumenty finansowe, takie jak miejskie fundusze rozwoju, są czymś nowym, projekt MRA-RICE oferuje przydatne narzędzie umożliwiające opracowanie nowego instrumentu finansowego i ocenę jego wykonalności w warunkach lokalnych”, mówi Lucia Scopelliti, urzędniczka pracująca na rzecz gminy Mediolan.

WIĘCEJ INFORMACJI
www.fi-compass.eu

POZNAJ AGENDĘ MIEJSKĄ

Broszura „Agenda miejska dla UE” przedstawia różne zrealizowane działania i opisuje osiągnięcia programu. Agenda miejska dla UE jest innowacyjną inicjatywą w zakresie polityki miejskiej, dzięki której udało się wdrożyć ideę wielopoziomowego sprawowania rządów. Inicjatywa umożliwiła miastom, państwom członkowskim, Komisji Europejskiej i innym kluczowym podmiotom

wspólne poszukiwanie rozwiązań głównych problemów obszarów miejskich, przynosząc korzyści obywatelom UE. W broszurze podkreślono rolę agendy miejskiej dla UE w opracowywaniu innowacyjnych zasad dobrego rządzenia, rozwiązywaniu najpoważniejszych kwestii przekrojowych w bardziej zintegrowany sposób oraz we wdrażaniu nowej agendy miejskiej ONZ. Broszura prezentuje przykłady wielu skutecznych działań, których celem jest udoskonalenie przepisów, usprawnienie finansowania oraz zwiększenie wiedzy.

Dzięki większej i bliższej współpracy pomiędzy miastami, państwami członkowskimi i UE możliwe będzie dalsze wzmocnienie unijnej polityki miejskiej. To właśnie w tym zakresie agenda miejska dla UE przynosi wymierne korzyści. Skupia wszystkie inicjatywy w obszarze polityki miejskiej, pomagając wzmocnić politykę miejską na wszystkich szczeblach: lokalnym, krajowym i unijnym. Broszura przedstawia również liczne unijne programy i inicjatywy dotyczące zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

WIĘCEJ INFORMACJI

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/brochure/urban_agenda_eu_en.pdf

PROJEKT ROAD TRIP POWRACA!

Ubiegłoroczna edycja projektu Road Trip pobiła rekordy popularności w internecie, generując tysiące wyświetleń filmików nagrywanych przez uczestników i przyciągając tysiące fanów. W tym roku mamy dwie nowe trasy i zapraszamy dwa nowe zespoły podróżników na niesamowitą przygodę na całym kontynencie i poza nim, na którą zabierze ich, oczywiście, minivan!

Zespoły wyruszą w drogę pod koniec sierpnia i będą podróżować do końca września, przejeżdżając przez dziesiątki regionów w całej Europie, poznając lokalnych mieszkańców i ich życie oraz odwiedzając po drodze projekty finansowane przez UE. Ich misja to nie tylko odkrywanie Europy w interesujący sposób, ale także poznanie siebie od innej strony.

Dwa czteroosobowe zespoły będą miały do pokonania dwie fascynujące trasy: jeden zespół będzie podróżował ze Szwecji na Wyspy Kanaryjskie, a drugi z Irlandii na Cypr. Każda osoba w zespole będzie odpowiedzialna za inne zadanie: nagrywanie filmików, pisanie wpisów na media społecznościowe, robienie zdjęć i pełnienie roli prezentera. Zespoły będą dokumentować wszystkie swoje przygody i dzielić się najważniejszymi informacjami na stronie internetowej projektu i w mediach społecznościowych.

WIĘCEJ INFORMACJI

Zgłoszenia można wysyłać od dnia 24 czerwca. Bądź na bieżąco! Sprawdź naszą stronę internetową i media społecznościowe:

<https://roadtripproject.eu/>

UPROSZCZONE ZASADY RAPORTOWANIA DLA PROJEKTÓW INTERREG EUROPE

W ramach programu Interreg Europe realizowane są płatności w ramach zwrotu wydatków poniesionych na wdrożenie projektów zakwalifikowanych do finansowania podczas czwartego zaproszenia do składania wniosków. Płatności są oparte na zasadzie zryczałtowanego zwrotu kosztów i wykonywane na podstawie potwierdzenia zakończenia działań projektowych. Ten nowy uproszczony proces oznacza odejście od faktur, których przedłożenie było wcześniej warunkiem otrzymania zwrotu, co pozwala partnerom projektu zaoszczędzić koszty przeprowadzenia kontroli pierwszego stopnia. Mogą zatem nie tylko skierować całą uwagę na realizowanie zaplanowanych działań, ale także przeznaczać na nie więcej środków. Dzięki tej zmianie projekty są bardziej opłacalne.

Ale co było powodem do jej wprowadzenia? Na mocy rozporządzeń przygotowanych przez Komisję Europejską i zatwierdzonych przez państwa członkowskie – np. rozporządzenia zbiorczego – zniesiono limit 100 000 EUR dla płatności ryczałtowych. Jak mówi Petra Geitner, kierownik Działu Finansów i Audytu: „Przyjęcie rozporządzenia było dla nas sygnałem, że możemy jeszcze bardziej uprościć nasze procesy oraz dążyć do tego, aby korzystanie z uproszczonych form kosztów stało się regułą, nie wyjątkiem”.

To nie pierwsze działania zespołu Interreg Europe w zakresie upraszczania swoich procedur. Wiele lat temu w programie wprowadzono stawkę zryczałtowaną na opłacanie kosztów administracyjnych oraz płatności ryczałtowe na pokrywanie kosztów przygotowania programów. Obniżono także poziom kontroli. Dyrektor programu Interreg Europe, Erwin Siweris, skomentował: „Finansujemy ponad 2 000 partnerów realizujących 258 projektów o stosunkowo niewielkim budżecie wynoszącym 359 mln EUR. Oznacza to, że musimy być innowacyjni i usprawniać nasze procesy. Często przodujemy we wprowadzaniu środków upraszczających na szczeblu unijnym, a z wielu naszych pomysłów zaczęła korzystać Komisja i inne programy współpracy”.

Zespół planuje skupić się na przeanalizowaniu korzyści płynących ze stosowania gotowych rozwiązań lub finansowania opartego na osiąganiu celów pośrednich, czyli opcji, które wprowadzają nowe przepisy. Jesteśmy ciekawi rezultatów!

Interreg Europe to program współpracy międzyregionalnej współfinansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Program wspiera projekty, których celem jest udoskonalenie polityk rozwoju regionalnego poprzez wymianę doświadczeń między regionami UE. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://www.interregeurope.eu/>

Szybki internet w każdym regionie Europy

Konkurencyjność gospodarcza regionów, a zwłaszcza regionów wiejskich, zależy od dobrej łączności. Nie chodzi wyłącznie o połączenia drogowe i kolejowe, ale również o tzw. autostrady internetowe.

Cytując Rudolfa Niesslera, dyrektora ds. inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego w DG REGIO: „Szerokopasmowy dostęp do internetu, zwłaszcza na obszarach wiejskich, przyczynia się do wzrostu liczby ludności i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy”. Najważniejsze jest zatem to, by obszary wiejskie nie pozostawały pod tym względem w tyle.

Przepaść cyfrowa

Dane statystyczne pokazują jednak, że pomimo znacznych wysiłków podejmowanych przez UE i większość państw członkowskich przepaść między obszarami wiejskimi i miejskimi pod względem poziomu łączności wciąż pozostaje nierozwiązanym problemem. W ciągu ostatnich kilku lat poziom łączności internetowej w Europie systematycznie się zwiększał, obejmując ponad 80% populacji. Jednak po rozdzieleniu poszczególnych danych można zauważyć, że w odniesieniu do obszarów wiejskich odsetek ten wynosi mniej niż 50%, a wspomniana przepaść nie maleje w tempie umożliwiającym osiągnięcie celów [Europejskiej agendy cyfrowej do 2020 r.](#)

Plan działania dotyczący łączności szerokopasmowej na obszarach wiejskich

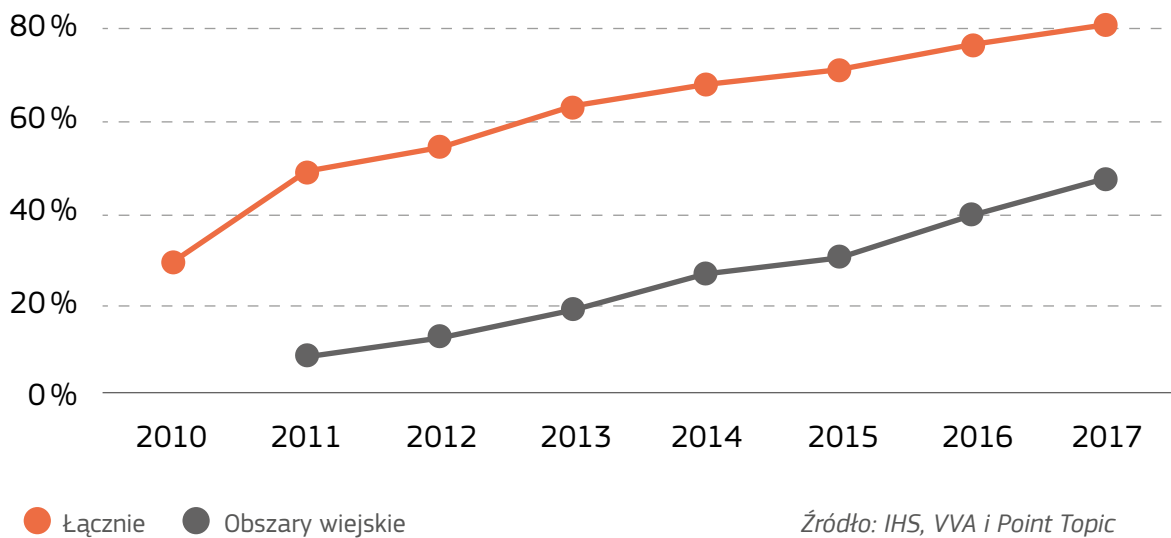
W związku z powyższym Komisja Europejska wdrożyła [Plan działania dotyczący łączności szerokopasmowej na obsza-](#)

[rach wiejskich](#). Kluczowym aspektem tej inicjatywy jest podejście międzyresortowe skupiające służby Komisji Europejskiej zajmujące się różnymi dziedzinami, takimi jak rozwój regionalny, rozwój obszarów wiejskich i cyfryzacja.

Plan działania składa się z sześciu elementów, z których wszystkie mają na celu zapewnienie łączności szerokopasmowej na obszarach wiejskich:

- › Utworzenie sieci biur kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej (BCO).
- › Organizowanie „misji w dziedzinie łączności szerokopasmowej” w państwach członkowskich i regionach, w których zasięg sieci szerokopasmowych na obszarach wiejskich jest niski.
- › Opracowanie wspólnej metodologii planowania, raportowania i monitorowania inwestycji dotyczących sieci szerokopasmowych.
- › Wprowadzenie testu kontrolnego dla obszarów wiejskich.
- › Aktualizacja przewodnika Komisji Europejskiej dotyczącego inwestycji szerokopasmowych.
- › Opracowanie ram działania w zakresie łączności szerokopasmowej na obszarach wiejskich, aby pomóc w realizacji projektów szerokopasmowych na tych obszarach.

Dostęp do sieci szerokopasmowych wykorzystujących technologie dostępu nowej generacji (NGA) w UE, 2010–2017

Źródło: IHS, VVA i Point Topic

Sieć biur kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej

W pierwszej kolejności celem Komisji Europejskiej jest wspieranie rozwoju i rozbudowy sieci biur kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej. Współpraca i zaangażowanie różnych administracji powinny pomóc w przezwycięzeniu niektórych problemów, z jakimi boryka się wiele regionów, związanych z niewystarczającą zdolnością administracyjną i wiedzą

specjalistyczną w dziedzinie sieci szerokopasmowych. Jedną z podstawowych kwestii jest skomunikowanie biur kompetencji z zainteresowanymi stronami na obszarach wiejskich. Z przeprowadzonego niedawno badania wynika, że mniej niż 20% biur ma kontakt z siecią rozwoju obszarów wiejskich w swoim kraju. Przepaść cyfrową można wyeliminować wyłącznie poprzez połączenie biur kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej z najważniejszymi podmiotami zajmującymi

CZYM JEST SIEĆ BIUR KOMPETENCJI W ZAKRESIE ŁĄCZNOŚCI SZEROKOPASMOWEJ?

Komisja Europejska wezwała państwa członkowskie do stworzenia sieci biur kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej w celu rozwiązania wspólnych problemów.

Powinny one pełnić rolę pojedynczych punktów kontaktowych w kwestiach dotyczących sieci szerokopasmowych, w szczególności kwestii:

- > regulacyjnych
- > technicznych
- > finansowych.

Biura kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej zostały ustanowione w każdym państwie członkowskim, w tym w wielu regionach. Wykaz biur kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej można znaleźć tutaj: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/bco-network-directory>

» Szerokopasmowy dostęp do internetu, zwłaszcza na obszarach wiejskich, przyczynia się do wzrostu liczby ludności i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy. »

się rozwiązywaniem poszczególnych problemów dotyczących obszary wiejskie.

W 2019 r. DG REGIO i DG AGRI wprowadzą test kontrolny dla obszarów wiejskich. Oznacza to, że każda instytucja zarządzająca, która chciałaby przeprogramować unijne środki przewidziane pierwotnie na rozwój sieci szerokopasmowych, będzie musiała udowodnić, że łączność na obszarach wiejskich zostanie zapewniona w inny sposób. Zapobiegnie to sytuacjom, w których fundusze są „zabierane” z obszarów o największym zapotrzebowaniu tylko dlatego, że obszary te „są problematyczne”.

Komisja Europejska pracuje obecnie nad dwoma przewodnikami, w których znajdują się wytyczne dla planistów projektów i inwestorów w zakresie opracowywania projektów szerokopasmowych. Są to: zaktualizowany [przewodnik dotyczący](#)

[inwestycji w sieci szerokopasmowe](#) oraz przewodnik dotyczący inwestycji na obszarach wiejskich, który ma zostać opublikowany w drugiej połowie 2019 roku.

Kolejne kroki

Przepaść cyfrowa między obszarami wiejskimi i miejskimi jest rzeczywistym problemem, który nie zostanie przewyżniony w krótkim czasie. Dlatego też Komisja Europejska nadal aktywnie wspiera biura kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej w całej UE i zobowiązuje się do przeznaczenia odpowiednich zasobów w nadchodzącym okresie finansowania. Cel ten zostanie osiągnięty przede wszystkim za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentu „Łącząc Europę”, ale także poprzez nowe instrumenty, takie jak fundusz „Connecting Europe Broadband Fund” (CEBF) czy InvestEU.

Zarówno państwa członkowskie, jak i regiony mają obecnie obowiązek ustanowienia odpowiednich struktur i systemów wsparcia umożliwiających obszarom wiejskim uzyskanie pomocy, której potrzebują. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

Plan działania: <https://europa.eu/WU38Xx>
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/broadband-investment-guide>

Wsparcie finansowe dla sieci szerokopasmowych w ramach kolejnych wieloletnich ram finansowych

Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne (ESI)

- EFRR: inwestycje w sieci szerokopasmowe w ramach **celu priorytetowego 3**, razem z inwestycjami w transport i infrastrukturę energetyczną
- EFRROW: inwestycje w sieci szerokopasmowe wyłącznie w ramach projektów rozwoju lokalnego

Instrument „Łącząc Europę” (CEF) – łączność cyfrowa

- **3 mld EUR**
- Ukierunkowanie na infrastrukturę łączności w celu umożliwienia transformacji cyfrowej
- Synergie z sektorem CEF Transport i CEF Energia w ramach instrumentu CEF

InvestEU

- Część segmentu dotyczącego zrównoważonej infrastruktury
- **11,5 mld EUR gwarantowanych środków** m.in. na inwestycje w sieci szerokopasmowe

PROJEKTY

NAUKA PRZEZ SYMULACJĘ W WIRTUALNYM SZPITALU

**ŁĄCZNA WARTOŚĆ
INWESTYCJI
8 855 010 EUR**

**WKŁAD UE
4 084 010 EUR**

Hôpital Virtuel de Lorraine, czyli „wirtualny szpital”, oferuje studentom i pracownikom służby zdrowia sprzęt i narzędzia do symulacji medycznej, dzięki czemu mogą nabyć niezbędne umiejętności zanim zaczną pracować z pacjentami. Szpital, finansowany ze środków EFRR, jest prowadzony przez Instytut Zdrowia Uniwersytetu Lotaryngii, w którego skład wchodzi wydział medycyny, stomatologii, farmacji i nauk o sporcie.

Wirtualny szpital otwarto w styczniu 2018 r. na terenie szpitala uniwersyteckiego w Nancy, we Francji. Szpital oferuje uczenie się przez symulację wielu pracownikom medycznym i paramedycznym zatrudnionym w szpitalach i prywatnych praktykach.

W skład szpitala wchodzi: Uniwersyteckie Centrum Szkolenia przez Symulację (CUESIM), Centrum Szkolenia w zakresie Ratownictwa Medycznego (CESU), Szkoła Chirurgii, Odontologia (stomatologia sądowa), Centrum Ekspertyz w zakresie Metrologii, Modelowania i Symulacji w dziedzinie Zdrowia i Sportu (MéMoSim'S) oraz apteka szpitalna dla potrzeb wewnętrznych. W szpitalu znajduje się także sala symulacyjna z łózkami oraz obszar dostosowany do ćwiczeń postępowania w przypadku zdarzeń o wysokim ryzyku rozprzestrzeniania się infekcji.

Nauka przez symulację ma wiele zalet. Studenci i pracownicy służby zdrowia mogą rozwijać swoje umiejętności techniczne i behawioralne przed pracą z prawdziwymi pacjentami.

Szkolenie można odpowiednio dostosowywać: dawać uczestnikom większą niezależność lub wprowadzać specjalne procedury bezpieczeństwa, na przykład podczas obchodzenia się z produktami toksycznymi. Uczestnicy mogą dowiedzieć się, jak korzystać z technik zautomatyzowanych. Mogą także dokonywać samooceny, oglądając nagrania sesji symulacyjnych i omawiając je z instruktorem, a nawet ćwicząc różne umiejętności z wykorzystaniem technologii wirtualnej rzeczywistości lub „poważnych gier”.

Przedstawiciele różnych specjalizacji uczą się, jak lepiej ze sobą współpracować, co przynosi dużo lepsze efekty niż szkolenia ukierunkowane tylko na specjalistów z jednej dziedziny. W ostatecznym rozrachunku to pacjenci odniosą największe korzyści z realizacji tego projektu, ponieważ dzięki wirtualnemu szpitalowi pracownicy służby zdrowia będą bardziej skupieni na pacjentach, będą zwracać większą uwagę na ich potrzeby i zapewniać im lepszą pomoc.

Wsparcie dla nowych przedsiębiorstw

Wirtualny szpital odegrał kluczową rolę w tworzeniu nowych programów edukacyjnych. Pierwsze szkolenia rozpoczęły się w 2016 r., a udział wzięło w nich 1000 i 1500 lekarzy ogólnych, ratowników medycznych i chirurgów. Docelowo szpital chce szkolić od 4000 do 5000 specjalistów rocznie.

Otwarto kilka kierunków studiów związanych z wirtualnym szpitalem, prowadzonych będzie także co najmniej 16 kursów doskonalenia zawodowego.

Ponadto w ramach szpitala powstały dwa nowe przedsiębiorstwa typu start-up: jedno specjalizujące się w robotyce, a drugie w nanotechnologii. Dzięki realizacji tego finansowanego z EFRR projektu Uniwersytet Lotaryński mógł zatrudnić około 10 doktorantów oraz utworzyć wiele tymczasowych stanowisk dla pracowników administracyjnych.

Placówka angażuje się również w badania medyczne, prace badawczo-rozwojowe (w zakresie nowych urządzeń medycznych) oraz projekty edukacyjne (opracowywanie nowych narzędzi symulacyjnych).

Oprócz Instytutu Zdrowia działalność wirtualnego szpitala wspierają trzy organizacje: Uniwersytet Lotaryński, Regionalny Szpital Uniwersytecki (CHRU) oraz Lotaryński Instytut Badań nad Rakiem. Szpital współpracuje także z innymi ośrodkami badawczymi i partnerami z sektora przemysłu. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<http://www.hvl.healthcare/>

PROJEKTY

NOWE ROZWIĄZANIA W DZIEDZINIE RECYKLINGU ZUŻYTEGO SPRZĘTU ELEK- TRYCZNEGO

ŁĄCZNA WARTOŚĆ
INWESTYCJI
8 999 000 EUR

WKŁAD UE
3 295 560 EUR

Hiszpańska firma Ewaste Canarias zbierająca zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny przeznaczy fundusze unijne na realizację dwóch projektów badawczo-rozwojowych, aby znaleźć nowe możliwości recyklingu takich odpadów.

Firma Ewaste Canarias działa w rozwijającym się sektorze i obecnie prowadzi najnowocześniejszy zakład utylizacji zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na Wyspach Kanaryjskich.

Firma jako pierwsza na świecie utylizuje i przetwarza gazy chłodnicze z wykorzystaniem biogazu. Jest w stanie przetwarzać ponad 100 różnych typów urządzeń, neutralizując 99,8% gazów cieplarnianych zawartych w elektrośmieciach.

Zgodnie z europejskimi wytycznymi i unijnymi normami firma koncentruje się na odzyskiwaniu surowców o wysokim poziomie czystości oraz na recyklingu odpadów w pobliżu miejsca ich powstawania.

Obecnie podczas recyklingu urządzeń chłodniczych i elektrycznych podgrzewaczy wody niektóre odpady muszą zostać spalone, ponieważ nie istnieje żadne alternatywne rozwiązanie pozwalające na ich utylizację. Niestety taki proces powoduje znaczne szkody dla środowiska.

W odpowiedzi na to wyzwanie firma Ewaste Canarias planuje wykorzystać środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na realizację dwóch projektów badawczo-rozwojowych, których celem jest znalezienie takich alternatywnych rozwiązań. Celem pierwszego projektu jest odzyskiwanie odpadów pianki poliuretanowej w procesie recyklingu lodówek.

Z kolei w ramach drugiego projektu firma będzie pracować nad zaprojektowaniem i opracowaniem nowego procesu utylizacji i neutralizacji elektrycznych podgrzewaczy wody, których przetwarzanie jest zazwyczaj bardzo trudne.

Nowe umiejętności i nowe miejsca pracy

Firma ma nadzieję, że dzięki wsparciu z EFRR oba projekty będzie można także wykorzystać do poszukiwania zastosowań dla surowców powstałych w procesie utylizacji, np. w innych gałęziach przemysłu lub jako absorbenty. Pozwoli to uniknąć spalania, co z kolei przyczyni się do ochrony środowiska.

Ogólnym celem firmy Ewaste jest promowanie stosowania surowców pochodzących z recyklingu jako innowacyjnych materiałów o wysokiej jakości i dużej wydajności, produkowanych z poszanowaniem środowiska naturalnego. Oczekuje się, że wyniki obu projektów przyczynią się do dywersyfikacji gospodarki Wysp Kanaryjskich i tworzenia nowych miejsc pracy dla wysoko wykwalifikowanych pracowników. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<http://www.ewaste.es>

PROJEKTY

WALKA Z NIELEGALNYM HANDLEM ZWIERZĘTAMI NA GRANICY WŁOSKO-AUSTRIACKIEJ

**ŁĄCZNA WARTOŚĆ
INWESTYCJI
1 117 300 EUR**

**WKŁAD UE
949 700 EUR**

Służby publiczne we włoskim regionie Friuli-Wenecja Julijska i austriackim regionie Karyntia współpracują przy realizacji projektu Bio-Crime, którego celem jest zapobieganie nielegalnemu handlowi zwierzętami. Taki handel zagraża zdrowiu ludzi i zwierząt, ułatwia rozprzestrzenianie się chorób oraz zagraża bezpieczeństwu ekonomicznemu i publicznemu.

Region przygraniczny północno-wschodnich Włoch i południowej Austrii znajduje się na trasie przemytu zwierząt domowych (głównie psów, kotów i ptaków), przeważnie z krajów Europy Wschodniej. Ten nielegalny proceder może przyczynić się do rozprzestrzeniania się wielu chorób odzwierzęcych – chorób zakaźnych, takich jak wścieklizna lub chlamydia ptaków – przenoszonych ze zwierząt na ludzi.

Jest to przestępstwo transgraniczne, które również negatywnie wpływa na zdrowie i dobrostan zwierząt oraz ochronę rynku (dla krajowych hodowców). Przyczynia się także do zwiększania liczby oszustw wobec konsumentów oraz prawdopodobieństwa wykorzystania patogenów chorób odzwierzęcych do bioterroryzmu.

W ramach projektu Bio-Crime opracowano zasady wspólnego reagowania i wymiany danych oraz stworzono programy szkoleniowe i edukacyjne dla służb i obywateli. Ważną częścią projektu, realizowanego dzięki środkom z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, były innowacje cyfrowe.

Aby zapewnić powodzenie projektu, jego zespół zbudował mocno rozwiniętą sieć współpracy organów publicznych, składającą się z służby zdrowia, policji, służb celnych i sądów.

Partnerzy projektu Bio-Crime zorganizowali serię szkoleń na temat ryzyka związanego z chorobami zwierząt, procedur zapobiegawczych oraz postępowania ze zwierzętami dla ponad 1000 włoskich i austriackich urzędników i funkcjonariuszy policji. Opracowano wspólne protokoły operacyjne oraz prze-

prowadzono wspólne kontrole transgraniczne, co doprowadziło do spadku przestępczości.

Dzięki wspólnie prowadzonemu nadzorowi epidemiologicznemu zwiększył się dostęp do danych, a służby częściej wymieniają się informacjami. Wprowadzenie systemu ostrzegania o ważnych zagrożeniach transgranicznych, przesyłającego komunikaty w czasie rzeczywistym, pozwoliło też przyspieszyć i lepiej skoordynować reakcję różnych służb. Urzędnicy państwowi, policja i nauczyciele mogą także korzystać z bezpiecznej platformy internetowej.

Nauka przez doświadczenie

Ze względu na to, że rodzice często kupują swoim dzieciom zwierzęta domowe, w ramach projektu opracowano programy edukacyjne dla najmłodszych w wieku 11–13 lat. Ankieta przeprowadzona w regionie przygranicznym pozwoliła ocenić wiedzę dzieci przed udziałem w programie i po jego zakończeniu. Wyniki pokazały, że ponad 30% dzieci nie posiada żadnej wiedzy na temat chorób przenoszonych ze zwierząt na ludzi, nic także nie wie o prawidłowym obchodzeniu się ze zwierzętami, co jest spójne z danymi z innych państw UE.

W sumie w programach edukacyjnych wzięło udział 240 dzieci z Karyntii i 200 z Friuli-Wenecji Julijskiej. Dzięki temu mają teraz większą świadomość zagrożeń dla zdrowia związanych z chorobami odzwierzęcymi. Partnerzy projektu zorganizowali także wystawę ich rysunków, tekstów i fotografii. W realizację projektu zaangażowały się również szkoły z Niemiec i ze Słowenii.

Do komunikacji z młodymi uczestnikami programów edukacyjnych partnerzy wykorzystali dostosowane do nich kanały cyfrowe: kanał edukacyjny Bio-crime w serwisie YouTube, krótkie filmy animowane oraz publiczną stronę internetową (monitorowaną dzięki zastosowaniu systemu analizy ruchu w sieci). ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<http://www.biocrime.org/>

PROJEKTY

NOWE SZKOLENIA DLA PRZEDSIĘBIORCZEJ MŁODZIEŻY

**ŁĄCZNA WARTOŚĆ
INWESTYCJI
904 830 EUR**

**WKŁAD UE
769 110 EUR**

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego pomaga pobudzać przedsiębiorczość i innowacyjność w regionie Bałkanów i Morza Śródziemnego, finansując coaching dla młodych ludzi z pięciu krajów europejskich.

Początkujący przedsiębiorcy w Bułgarii, na Cyprze, w Grecji, Albanii i Macedonii Północnej uczą się nowych umiejętności biznesowych dzięki projektowi „i3 – Edukacja na rzecz pomysłów, wynalazków i innowacji dla przedsiębiorczości”. Instytucje szkoleniowe i edukacyjne oraz przedsiębiorstwa z tych pięciu krajów współpracują w zakresie realizacji celów projektu i wspierania rozwoju nowych przedsiębiorstw.

Pobudzanie wzrostu gospodarczego jest wyzwaniem, z którym muszą się mierzyć wszystkie kraje Półwyspu Bałkańskiego i Basenu Wschodniego Morza Śródziemnego. Partnerzy projektu i3 postanowili znaleźć rozwiązanie tego problemu. W ramach realizacji projektu opracowali model szkoleniowy, obejmujący podstawowy program nauczania oraz strategię jego realizacji.

W szkoleniach wzięło udział już 250 studentów uniwersytetów i uczelni wyższych oraz innych młodych osób. Będą oni także mogli skorzystać z opieki indywidualnego doradcy, spotykając się z doświadczonymi przedsiębiorcami.

Szkolenia dla lepszej przyszłości

W każdym z uczestniczących krajów odbywają się testy pilotażowe pięciu trzydniowych modułów szkoleniowych. Szkolenie rozpoczyna się od ogólnego wprowadzenia na temat przedsiębiorczości, a następnie uczestnicy mogą dowiedzieć się więcej na temat jednej z następujących dziedzin: środowisko,

energia, technologie informacyjno-komunikacyjne, styl życia oraz zaawansowane technologie, np. robotyka i nanotechnologia. W każdym ze szkoleń pilotażowych bierze udział 50 studentów, którzy mają także okazję odwiedzić różne dobrze prosperujące firmy i obserwować doświadczonych przedsiębiorców przy pracy.

Pierwsze szkolenie z wykorzystaniem modułu odbyło się w Bułgarii. Wzięły w nim udział osoby ze wszystkich krajów partnerskich. Po omówieniu tematów ogólnych, takich jak biznes na rzecz społeczeństwa, sztuka komunikacji i praktyczne zastosowanie matematyki, uczestnicy mogli nauczyć się więcej o zdrowiu, środowisku pracy, podróżach i turystyce, rozrywce, cateringu, sporcie i kulturze.

Szczegóły dotyczące modelu i3 i materiały szkoleniowe zostały zawarte w broszurze, która zostanie udostępniona w internecie. Partnerzy przedstawili wyniki projektu na targach i konferencji na Uniwersytecie w Sofii, żeby promować konkretne rozwiązania szkoleniowe i zachęcać nowe organizacje do angażowania się w szkolenia.

Patrząc w przyszłość, długoterminowym celem projektu jest stworzenie rozpoznawalnej marki kreatywnych i specjalistycznych szkoleń, dzięki którym młodzi ludzie będą mogli nauczyć się, jak założyć i prowadzić własną firmę.

WIĘCEJ INFORMACJI

<http://www.i-3.eu/>

PROGRAM

7-10 PAŹDZIERNIKA

Bruksela (BE)

Europejski Tydzień Regionów i Miast

LISTOPAD 2019 R.

Mediolan (IT)

Forum EUSALP, Mediolan

LISTOPAD 2019 R.

Bruksela (BE)

Konferencja Smart Regions 3.0

NOTA PRAWNA

Komisja Europejska ani żadna inna osoba działająca w jej imieniu nie odpowiada za możliwy sposób wykorzystania informacji zawartych w niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2019

Print: ISSN 2443-9029 KN-LR-19-069-PL-C

PDF: ISSN 1725-8243 KN-LR-19-069-PL-N

© Unia Europejska, 2019

Ponowne wykorzystanie jest dozwolone pod warunkiem wskazania źródła.

Ponowne wykorzystanie dokumentów Komisji Europejskiej dotyczących polityki jest regulowane decyzją 2011/833/UE (Dz.U. L 330 z 14.12.2011, s. 39).

Wykorzystywanie lub reprodukcja zdjęć bądź innych materiałów, które nie podlegają prawom autorskim UE, wymaga uzyskania zgody właścicieli praw autorskich.

Printed by Bietlot in Belgium

Ten magazyn jest drukowany w językach angielskim, bułgarskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, niemieckim, polskim, rumuńskim i włoskim na papierze pochodzącym z recyklingu. Internetowa wersja magazynu jest dostępna w 22 wersjach językowych na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/information/publications/panorama-magazine/

Prace nad treścią niniejszego wydania zakończyły się w czerwcu 2019 r.

ZDJĘCIA (STRONY):

Okładka: © Archiwum kraju morawsko-śląskiego;

Strona 3: © Unia Europejska;

Strona 4: © iStock/baona;

Strona 6: © iStock/HildaWeges;

Strona 7: © iStock/baona;

Strona 8: © iStock/kupicoo;

Strona 10: © iStock/aelitta;

Strona 11: © Unia Europejska 2018/Georges Boulougouris;

Strona 13: RocktheAlps © Unia Europejska 2019/Sébastien Ferraro;

Strona 14: ENERPAT © Unia Europejska 2019/Cyril Morvant;

E=0 © Unia Europejska 2019/Studio Amography;

Strona 15: Mobilitas © Unia Europejska 2019/Luigi Sauro

Fotographi Studio;

Strona 16: Ariel © Unia Europejska 2019/Luigi Sauro

Fotographi Studio;

Strona 18: © iStock/kentoh;

Strona 20: © Susie-Knoll_Creative Commons_CC BY 3.0 DE;

Strona 21: © Unia Europejska 2018/Genevieve Engel;

Strona 22: © Unia Europejska 2019/Denis Closon; © Amaury Bisiaux;

Strona 24: © Danilo di Stefano;

Strona 25: © Elodie Joseph-Auguste;

Strona 26: © iStock/rustamank;

Strona 27: © Archiwum kraju morawsko-śląskiego;

Strona 28: © Moravskoslezské Investice a Development, a.s.;

Strona 29: © Moravskoslezské Investice a Development, a.s.;

Strona 30: © Kraj morawsko-śląski;

Strona 32: Na górze – Zdjęcie 1. © Boris Renner; Zdjęcie 2. © Jiří

Zerzoň; Na dole © Miasto Ostrawa;

Strona 33: Zdjęcie 3. © Jiří Zerzoň; Zdjęcie 4. © Jiří Zerzoň; Zdjęcie 5.

© Boris Renner; Zdjęcie 6. © Archiwum Dolnego Obszaru

Witkowic;

Strona 34: © Archiwum kraju morawsko-śląskiego;

Strona 35: © Archiwum kraju morawsko-śląskiego;

Strona 38: © iStock/Quardia;

Strona 40: Haga © iStock/Deejipilot; Mediolan © iStock/Luneberg;

Londyn © iStock/QQ7;

Strona 44: © iStock/PeopleImages;

Strona 45: © Unia Europejska;

Strona 47: © Hôpital virtuel de Lorraine;

Strona 48: © iStock/makenoodle;

Strona 49: © iStock/Vesnaandjic.

BĄDŹ W KONTAKCIE

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyRegion](https://www.facebook.com/EUinmyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyRegion](https://www.youtube.com/EUinmyRegion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en
[@CorinaCretuEU](https://twitter.com/CorinaCretuEU)

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej

Komisja Europejska
Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej
Kontakt — Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu